kitle
haftalık gazete

İşçi kıyımı aralıksız devam ediyor

Hindistan'da 700 sendikacı tutuklandı

Hindistan'da 100 bin demiryolu işçisi, ücret arttırımı ve prim istekleri ile 8 Mayıs'da başlamak üzere grev kararı almışlardır.

Bu talepleri kabul etmeyen hükümet ise grevi önlemek üzere Demiryolu işçileri Konfederasyonu başkanı başta olmak üzere 700 sendikacıyı tutuklamıştır. Bir zamanlar demokratik bir hükümet olarak işbaşına gelen Sosyal Demokrat İndra Gandi yönetimi, kapitalizmin çıkmazında gitgide gericileşmekte ve çağ gibi büyüyen işçi sınıfı hareketi ile devrimci halk mücadelesi karşısında uzun süredir anti - demokratik bir tutum izlemektedir.

İndra Gandi hükümetinin anti - demokratik bir tutuma kaymasının temelinde sosyal demokrasinin tarihsel aczi yatmaktadır. Hindistan halkını kasıp kavuran yoksulluğu önleyemeyen Gandi şimdi terör uygulamalarıyla ayakta kalmaya çabalıyor.

Tutuklanan 700 sendikacıdan kalp hastası olan biri ölünce, işçiler daha şimdiden işi bırakmaya başlamışlardır. Sendikacıları tutuklayarak grevi yaptırmamak isteyen hükümete karşı, işçilerin tepkisi tavizsiz olmuş ve hükümetle yapılan pazarlıklar kesilmiştir. İşçiler grevde kararlı olduklarını belirtmişlerdir.

İzmit'te Demir-döküm grevi sürüyor

İzmit'de *Anadolu Demir - Döküm Sanayii* Fabrikasında 250 işçinin başlattıkları grev iki haftaya yakın bir zamandır devam etmektedir.

İşverenle uyuşmazlığa giden Maden İş (DİSK) grev kararı alınca, işveren yeniden görüşme teklif etmiş, ama işçiler bu görüşme teklifini kabul etmeyerek uygulamaya geçmişlerdi. Sendika da başlangıçta onaylamak istemediği işçilerin bu hareketini, sonradan kabul edip destekleyince grev bugüne dek sürüp geldi. Maden İş'ten başka, DİSİK'e bağlı Kimya İş, Basın İş, Lastik İş ve diğer sendikaların hepsi bu grevi desteklemektedirler.

14 Ekim seçimlerinden bu yana son derece sınırlı da olsa demokratik ortamdaki gelişmeler ve anti - demokratik, faşizan baskıların en azından hızını kaybetmesi, işçi sınıfı hareketi içinde de yankılandı. Uzun yıllar ve çoğu zaman yasadışı yollarla sarı sendikaların pençesi altına itilen işçiler, sarı sendikalardan koparak ilerici - devrimci sendikaların çatısı altında birleşme girişimlerine başladılar. Ne varki işveren sınıfı bu girişimleri, sendikal özgürlüklerin bu en doğal ve haklı kullanımını her ne pahasına olursa olsun engellemek çabasındadır.

Bu konuda başı, ülkenin baş kapitalisti Vehbi Koç çekiyor gene. Otosan işçilerinin zorla üye edildikleri sarı Cevher İş'ten kopup DİSK üyesi Maden İş'e geçme çabaları patron Koç tarafından önder işçilerin, işten çıkarılmalarıyla cevaplandı. Bu sayfada ayrıntılı haberini bulacağınız Dever işçileri de patronun aynı oyunuyla karşı karşıya geldiler. Basın işkolunda Çatalkaya Matbaası işçileri daha bir kaç hafta önce sarı sendika ile işveren işbirliği sonucunda 50 arkadaşlarını kapı önünde buldular. İbrahim Etem İlaç Fabrikasında, patronun kurduruğu ve genel merkezi bile fabrika binası içinde olan sarı İl - İş'e katılmak istemeyen Kimya İş üyesi işçiler, işten çıkarılma tehditleriyle sindirilmek istendiler. Direnenler hemen işten çıkarıldı. Toplu sözleşmeleri yaklaşan işyerlerinde, işçi arkadaşlarına önderlik edebilecek, işçi liderleri birer ikişer ve çoğu zaman tazminat ödenmeksizin ve sudan bahanelerle işten atılıyorlar.

Yeni hükümet ise bu konuda bağışlanması güç bir susukunluk içinde. Bilinmelidir ki işçi sınıfı CHP'yi 14 Ekim'de demokrasinin sınırlarının genişlemesi, özgürlüklerin kullanılabilir hale gelmesi için destekledi. Gerek demokrasinin sınırlarının genişlemesi, gerekse özgürlüklerin kullanılabilir hale gelmesi ise pratikte, günlük mücadele içinde meyve verdiği takdirde anlamlıdır ve varlığından sözedilebilir. Yeni hükümet bu konudaki tavrını netleştirmek ve tercihini açıkça ortaya koymak zorundadır.

Sendikal özgürlükler için mücadele edeceğiz

Mehmet Çağatay

İşçi sınıfının bu gün sahip olduğu tüm ekonomik ve siyasi haklar yıllar yılı sürdürülmüş kahırlı mücadelelerin ürünüdür. Haklar, tırnak tırnak ve nice yiğit, nice devrimci, nice satın alınmaz işçinin, işçi liderinin kanı, canı bahasına kazanılmıştır.

Bu gün işçi sınıfı ekonomik örgütlenmesini büyük ölçüde başarmıştır. İşçilere musallat olan emek taciri, alınteri simsarı sarı sendikaları adım adım geriletmekte, sarı sendikacılığın işçi sınıfı içindeki payandaları olan sendika aristokrasisini kırmaktadır.

Ancak işveren sınıfı, işçilerin bilinçlenmesini ve her türlü örgütlenmesini önlemeye kararlı. Bu gün yeni hükümet tekelci sermaye ile tekel dışı sermaye arasında bocalarken, işçiler, sermayedar sınıf tarafından yöneltilen hayasız bir terörün baskısı altındalar.

İşverenlerin korkuları bir noktada düğümleniyor: Her ne bahasına olursa olsun işçilerin ekonomik ve siyasal bilince kavuşmalarını önlemek. İşverenler çok iyi biliyorlar ki en sarı sendikada bile olsa işçilerin örgütlenmeleri demokratik işçi sınıfı mücadelesinde atılmış ileri bir adımdır. Bu yüzden işveren sınıfı, çoğu zaman sarı sendikalara bile tahammül gösteremez. Hele hele ilerici — devrimci sendikaların işyerlerinde örgütlenmelerini önlemek için her türlü yolu pervasızca dener. İşverenler işçi sınıfımızın yıllar yılı süren kahırlı mücadeleleri sonunda elde ettiği sendikal özgürlükleri ayaklar altına alırlar ve işyerindeki en yiğit, en bilinçli, en örgütçü, en satın alınmaz işçileri kapı dışarı ederler.

Bu gün yürürlükte olan yasalar işçilerin sendikal özgürlüklerini kısıtlamak için bir dizi antidemokratik hükümlerle doludur. Ne var ki, Türkiye'nin çapaçul sermayedarları bu yasaları dahi yetersiz bulmakta ve yasaları da ayaklar altına alarak yiğit işçilere yönelik bir kıyımı aralıksız sürdürmektedirler. İşçilerin sendikal bir örgütün çatısı altında toplanma çabaları, sarı sendikalardan kopup ilerici - devrimci sendikalara bağlanma uğraşları işveren sınıfına karşı kıyasıya bir demokratik - siyasal mücadeleyi göze almaksızın yürütülemez. Her başarılı örgütlenme hareketi, her demokratik hak kullanımı bir kaç, bazan beş, on, yüz bilinçli, teşkilatçı işçinin, işsiz kalması, yokluğa, yoksulluğa katlanması bahasına gerçekleşebilmektedir.

Sendikal özgürlüklerimiz ve bunların eksiksiz kullanılması işçilerin en temel haklarından biridir. Önümüzdeki ekonomik — demokratik hedeflerden başlıcası sendikal özgürlükler için mücadeledir. Sendikal özgürlüklerin sınırlarını genişletmek ve bu özgürlükleri kâğıt üzerinde kalmayan, hayata uygulanan hale getirmek için mücadele edeceğiz. Ve bıkıp usanmadan hatırlatacağız ki, sosyalist parti olmadığı için işçi sınıfı oylarının desteğini alabilen ve şimdi hükümet çoğunluğunu elinde tutan CHP, seçim öncesi vaadlerini gerçekleştirmek ve sendikal özgürlüklerin sınırlarını genişletmek, varolanlarını ise uygulanabilir hale getirmek zorundadır. Bu bir desteğin faturası değil, CHP'nin demokrasi yandaşlığının bir ölçütü, sınavıdır.

Ama bütün bu mücadeleler sırasında bileceğiz ve hiç aklımızdan çıkarmayacağız ki; işçi sınıfı bütün demokratik haklarını, özgürlüklerini ancak ve ancak kendi öz mücadelesi ile kazanacaktır ve bunun yolu işveren sınıfına karşı tavizsiz bir demokratik mücadeleden geçecektir. Hükümetten demokratik isteklerimizi aralıksız sürdüreceğiz. Ama asıl demokratik mücadeleyi kendimizin yürüteceğini bir an olsun unutmayacağız. Mücadelemizin ekonomik ve siyasal bütünlüğünü akıldan hiç çıkarmayarak ve bütün mücadelelerin ancak kendi sınıfımızın partisinin içinde ve yönetiminde başarıya ulaşacağının bilincinde olarak.

İNSA işçileri Kimya - İş saflarına katıldı

İNSA Naylon İplik Fabrikasının 280 işçisi sarı Teksif Sendikasından istifa ederek topluca DİSK üyesi KİMYA İŞ sendikasına katıldılar. Safraköy'deki İNSA, bu sektörün en çok kâr eden kuruluşu durumundadır ve Hacı Ömer Sabancı Holding'in bir yatırımıdır. Daha önce tekstil işkolunda sayıldığı için Teksif tarafından örgütlenen İNSA işçileri, sarı sendikanın saat ücretlerine 40 kuruş zam gibi gülünç bir toplu sözleşme imzalayıp kendilerini satması üzerine, Kimya İş Sendikasına katılmaya karar verdiler. İşverenin bütün direnişine rağmen işyerinde örgütlenme çalışması kısa zamanda sonuçlandı. Önümüzdeki günlerde Kimya-İş Sendikası, İNSA işyerinin, sentetik iplik ürettiğinin bu yüzden de Kimya İşkoluna girmesi gerektiğinin saptanması için mahkemeye başvuracak daha sonra da toplu sözleşme görüşmelerine başlanacaktır.

Sahibi: *Dr. Ziya Oykut* / Sorumlu Müdür: *Orhan Doğançay* / Yönetim yeri: Başmüsahip Sokak, Tan Apt. 10/11 Cağaloğlu / Dizgi Baskı: Murat Mat. Koll. Şti. / Abone şartları: Yıllık 75, Altı aylık 40 lira, dış ülkeler için iki katı alınır. Dağıtım. Hür Dağıtım.

kitle
haftalık gazete
Yıl: 1, Sayı 7
7 Mayıs 1974
150 kuruş

Beyaz Saray'da Bizans entrikaları

Kokuşmuş kapitalizmin, yani emperyalizmin iç rezaletleri bi ribirini kovalıyor. ABD bu alan da gene şampiyon.

Nixon'un eski Savunma Bakanı Mitchell ile eski Ticaret Bakanı Stans hakkında, seçimlerde işadamlarından para almak, kampanyaya fon sağlamak için görevlerini kötüye kullanmak suçlarından 18 adet dava açılmıştı.

Gene, Cumhurbaşkanı yardımcısı Agnew'in çeşitli inşaat şirketlerinden rüşvet aldığı için görevinden uzaklaştırıldığı ve mahkemede suçunu kabul ettiği henüz unutulmadı. Keza Nixon'un da seçim sırasında işadamlarından para aldığı açığa çıktı. Nixon bunu inkâr etmedi; ayrıca ABD'de büyük suç sayılan vergi kaçakçılığı yaptığını önce inkâr etti ,sonra televizyon da kabul etti. Nixon'un ayrıca nüfuz ticareti dosyaları da hayli kabarık.

En son olarak da, Watergate olayının daha kirli bir yanı açığa çıktı. Kendisinden istenen bantları vermeyen, halka sürekli yalan söyleyen Nixon eksik bantlardan sonra, 1200 sayfalık bant metinlerini teslim etti. Tahrif ve sansür edilmiş bu metinlerden bile Nixon'un yakalanan ajanlara sus payı olarak önce 120 bin sonra da 1 milyon dolar rüşvet teklif ettiği anlaşılıyor ve paşarlığı Nixon'un *başdanışmanı* yürütüyordu.

Bu gün Amerikan halkı Beyaz Saraydan gün aşırı gelen yolsuzluk, şahtecilik haberleri karşısında tam bir şok halinde Ülke yönetimini elinde tutanların yanılmazlığına halkın çıkarları için çalıştığına yıllar boyu süren titiz propagandalarla inandırılan Amerikan halkı bu kandırılmışlığının bilincine varmakta, gün geçtikçe dolar İmparatorluğunun kanlı ve karanlık yüzünü daha iyi seçmekte.

Bunca rezaletten sonra Nixon'un istifaya zorlanacağı ve Spiro'nun yerine gelen Gerald Ford'un Nixon'un yerini alacağı söylenmektedir.

Şimdi herkes bir gangster şebekesine dönen Beyaz Saray'ın neresinin beyaz kaldığını soruyor. Bu beyazlık olsa olsa burjuvazinin sembolü olan beyaz renk ve beyaz terör olsa gerek.

Af düşmanları mı, halk düşmanları mı?

İki yıl önce 6 Mayıs'da üç genç adam, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan ve Deniz Gezmiş idam edilmişlerdi.

O zamanlar bu yurtseverlerin idam edilmeleri için ağızları köpük saçarak gayret gösterenler, bugün kısmi bir siyasal affın bile gerçekleşmesini önlemek için de gene ön planda rol oynuyorlar.

1971 öncesindeki siyasi cinayetlerin, öldürülen onca gencin ve anti-demokratik uygulamaların baş rollerini paylaşanlar, «olağanüstü» dedikleri dönemdeki devrimci avının ve demokrasi düşmanı bütün gayretlerin baş teşvikçileri olmağa devam ettiler. Binlerce sosyalist ve yurtsever, nice devrimci ve ilerici unsur, bu dönemde insanlık dışı uygulamalarla karşılaştı. Gençler öldürüldü, hapishaneler dolup dolup taştı, işkenceler en zalim biçimde ve artarak sürüp gitti. Darağaçları kuruldu. Dış ve iç sömürücü zümrelerin sözcüleri, temsilcileri bütün bu olaylarda ya baş rolü oynadılar ya da «daha, daha» diye gözü dönmüş bir azgınlık ve demokrasi düşmanlığı içinde faşizme tempo tuttular.

Evet, bunca yıl sonra, nisbeten demokratik bir af tasarısının karşısına aynı demokrasi düşmanları dikilmiş durumdalar. Gene aynı demagojiler, gene aynı gerici laf salataları, şantajlar, CHP'den, MSP'den adam ayartma ve apartmalar. Niçin bütün bunlar? İçeridekileri çıkarmamak için Türkiye'de demokrasinin gelişmesini, kökleşmesini, gelenekleşmesini önlemek için. Af etrafında fırtına koparıp, emekçilerden kendilerine oy verenleri, yani henüz bilinçlenmemiş olanları «aşırı sol» çığlıkları ve demagojileri altında bir süre daha uyutmağa çalışmak için. Af etrafında halk arasında suni bir kamplaşma yaratmağa gayret etmek ve başarabilirlerse hükümeti koalisyonu çatlatmak, koalisyon içinde sürtüşmeler doğurup onları büyütmek için...

Bütün bu çabalar hakim sınıfların, sınıf mücadelesinin yansımalarıdır. Hakim sınıfların ölesiye korktukları şey kendilerine karşı olan sınıf mücadelesidir. Ezilen ve ezen sınıfların olmadığı yerde sınıf mücadelesi de yoktur. Ama bir toplumda ezen sınıflar varsa, onların her türlü sınıf mücadelesi meşru gösterilecek de, ezilen sınıfların, büyük halk çoğunluğunu demokratik ve ekonomik özgürlük mücadelesi suç sayılacak. Bunun adı düpedüz sömürücü diktasıdır. Oysa Demokrasi herşeyden önce halkın, yani geniş emekçi çoğunluğunun malıdır. Halkın kendi malına sahip çıkması önlenmek isteniyorsa bu çabada olanlar demokrasiden bahsedemezler. Onlar ancak birer sahte demokrat, gerçek demagogdurlar. Uşaktırlar. Ama onlara rağmen siyasal af gerçekleşecektir. Gericiler affa engel olamayacaklardır.

Bugün ülkemizde siyasal af düşmanlığı, demokrasi düşmanlığı, yani HALK DUŞMANLIĞIDIR.

kitle

Tekelci mihraklar hoşnutsuz

Özel sektörün ünlü sözcülerinden Ertuğrul Soysal, geçen hafta yazdığı makalede şunları söylüyordu:

«Herkes bilmelidir ki özel kesim... dağınıktır, kendi içinde kıskançtır. Örgütlenmiş değildir. Anadolu İstanbul rekabeti devamlıdır. Büyük sanayi - küçük sanayi sürekli kavgadadır. Sanayi odalarından bazıları Türkiye Sanayi ve İşadamları Derneğini tutmazlar. Ticaret odalarıyla sanayi odaları sıkı işbirliği yapmazlar. Odalar birliği ile Sanayi odaları arasında sevda yoktur.»

Soysal'ın sözlerinde gerçek payı var. Ama buradaki ustalık, finans kapital zümresini tüm burjuva sınıfı arasında İlâfla eriterek, «tekelciler» diye bir vakıa yokmuş gibi davranması. Soysal'ın sözünü ettiği farkın büyük bir kısmı, tekelci olan ve olmayan sermaye arasındaki çelişkidir. Bu herkesçe bilinen bir gerçek.

Ne var ki, Ecevit hükümeti kurulduğundan bu yana, tekelciler içinde de hükümetle ilgili çeşitli *taktik* ayrılıklar, bocalamalar belirdi. Bunlar bugüne dek dinmiş değil. Seçimler ertesinde, Soysal, hızlı Ecevitçi oldu ve finans - kapital tarafından aferoz edildi. Tekelci sermayedarlar tarafından «menecerler (müdürler) grubu» diye anılan grubun sözcüsü Soysal'ın şimdi hükümetle arası yok; «sanayi güzel sanatlar romantizmiyle yürümez» diye Başbakan'a çatıyor.

Türkiye'nin büyük oligarşi ailelerinden İzmir'li Yaşar'lar ise ilk günden beri Ecevit düşmanı idiler. Hükümeti devirme konusunda en aceleci davranan ve İş Adamları Derneği'ni geçenlerde toplantıya zorlayan grup İzmir'di. Hatırlanacağı üzere, İstanbul, Adana ve Eskişehir Sanayi odaları bu toplantıya katılmamışlardı.

Geçende, İzmir Sanayi Odası, Başkanı Şinasi Ertan Ecevit'den güç ve geç de olsa bir randevu aldı. Görüşme sonucundan çok memnun olduğunu söyleyen Ertan, DYO'dan paparayiyince ağız değiştirip «endişelerini» belirtti ve Ecevit'in özel sektöre karşı düşmanca davrandığını söyledi.

Öte yandan, İş bankasından sonraki en büyük finans kapital gruplarından Akbank ve Sabancı, başlangıçta kuşkulu bir bekleme içindeydi ve bu nedenle İstanbul'daki Dernek toplantısına bile katılmamıştı. Sakıp Sabancı geçenlerde Erbakan'a özel sektörün tereddütler içinde olduğunu söyledi ve halk sektöründen duyduğu kuşkuları İfade etti.

Öte yandan, finans kapitalistlerin en büyüklerinden Koç ve Eczacıbaşı Amerika gezisinden döndükten sonra ani bir saldırıya geçtiler. Vehbi Koç kendi bayilerinin önünde konuştu ve «komprador ve sömürücü» İtham larından çok rahatsız olduğunu söyledi. Koç, günde 10 saat çalıştığını, en çok vergiyi kendisinin ödediğini, ülkede en fazla işgücünü temin ettiğini *(satınalıdığını demek istiyor)* söyledi. Koç, CHP MSP hükümetinin görevinin güç olduğunu, bu nedenle uzmanları dinlemek gerektiğini söyledi. «Hükümet bizlerin sadece kendi çıkarımızı düşünen insanlar olmadığımızı bilmeli ve böylece dinlemelidir.» diye ekledi. Ayrıca V. Koç, ABD dönüşü hazırladığı bir raporda yabancı sermayeye kolaylık istedi ve Ortak - Pazar'a göre rota çizmemizi söyledi.

Koç ve Eczacıbaşı daha sonra Ecevit'le bir görüşme yaptılar. Bu gelişme iki büyük para babasını rahatlatmamıştı ama, şimdilik yuvarlak sözlerle ilgi geçiştirdiler... Bugün büyük sermaye hükümete karşı tatlı - sert saldırgan bir bekleme ve yakıt kazanma içindedir. İstanbul Sanayi Odası Başkanı Gezgin'de rastlanan bu tavır şimdilik yaygın eğilim durumunda görünüyor.

Tekelci sermayenin kuşku ve hoşnutsuzluğu şu noktalarda toplanmaktadır:

- Hükümetin tekelciliğe karşı tutumunun gelişmesi.
- Kredilerin ve teşviklerin kısılması veya tekelci olmayanların da koruyacak biçimde dağıtılması
- Devlet teşvik fonlarının halk sektörü denilen yatırımlara ayrılması. Tekellerin küçük burjuva tasarruflarını toplaması demek olan «halka açılma» oyununun, halk sektörü yanında tutmama İhtimali.
- Hükümetin işçi ücretlerini yükseltme eğilimi ve işçilerin ekonomik, demokratik örgütlenmelerine set çekmemesi
- Genişleyecek demokrasi sınırlarının halkı bilinçlendirmesi Böylece işçi sınıfı ve emekçi halk hareketinin güçlenmesi.

Aracılar taviz aldı

Genellikle Tefeci-bezirgan sınıfına dahil aracıların elinde bulunan akaryakıt bayilikleri hükümete tehdit savurdular ve büyük bir taviz kopardılar. Geçen Perşembe günü Ankara'da spor salonunda toplantı yapacaklarını ve boykota gideceklerini ilan eden aracıların (bayilerin) toplantısına giden Cahit Kayra, onlara yüzde 30 zam vaadetti.

Hükümet, Şili'de Allende'ye karşı yönelitilen kamyoncular boykotunun tekrarından korkmuş olabilir ama, korkarız ki, aracı-tefeciliğin bu çıkışı ve taviz koparması, daha pek çok sömürgen asalağın ayrıntısı kabartacaktır.

Dr. Ziya Oykut

Teoriye bağlılık

Dünya sosyalizm tarihi, temel teoriyi tahrif ve inkâr eden, onun şurasını burasını tırtıklayarak değiştirmeğe ve devrimci özünü yozlaştırmağa çalışan nice sapma görmüştür. Teoriyi çeşitli bahanelerle kişi veya zümre çıkarı adına saptıran her eğilim, her kısı veya çevre, belirli süreler içinde sosyal pratiği oyalamış, geciktirmiş veya çarpıtmış olsalar bile eninde sonunda mutlaka doğru devrimci pratiğin akışı, işçi sınıfı çızgisinin üstünlüğü tarafından saf dışı edilmişlerdir. Gene iyi niyetlerle ve devrimci heyecanlarla işçi sınıfı dışına düşenler, ne yazık ki yanılgılarının kurbanı olmuşlardır. Sosyal determinizmin kanunları ,onları inkâr eden veya sübjektif biçimde yorumlayan yanılgı ve sapmaları affetmemektedir.

Buna rağmen, tarihte binlerce defa tekrarlanmış bu çok kesin doğruyu göremeyenler, teoriye katkı getirmek, onu yorumlamak kılıfları altında çeşitli saptırma çabalarından vaz geçemezler. Bunun başlıca nedeni, hareket içindeki burjuva ve küçük burjuva etkenler, ya da uzantılardır. Böylece sosyal pratik sürecinin her adımında burjuva ve küçük burjuva'dan kaynaklanan çeşitli sapmalar ortaya çıkar durur.

Teoriden ayrılma, iyi niyetlerle ve coşkunluk dürtüleriyle olduğu gibi, çoğu kez kariyerizme ya da pasifizme ve revizyonizme kılıf olarak ortaya çıkar. Revizyonistlerin bir kısmı teorik cümlelerden hiç ayrılmadan onu saptırmağa çalışan sinsi ve usta kişilerdir. Bir kısım revizyonist ise açık açık teorinin şurasını burasını — ve özünü — inkâr eder. Bunların sığındıkları başlıca bahane doğmatizm'dir. Gerçekten de dogmatizm zararlı ve mekanik bir yöntemdir. Fakat revizyonistlerin dogmatizm suçlamları ile gerçek dogmatizmi birbirinden ayırmak gerektir. Revizyonistler teoriye bağlı olmayı dogmatizm olarak görürler. Oysa teoriye bağlı olmanın teorideki adı «ortodoks» olmaktır. Yani ortodoks olmak başka şeydir, dogmatik olmak ise bambaşka şeydir. Revizyonizme karşı olduğu kadar, teoriyi zamanda ve mekânda donduran, şematikleştiren, mekanikleştiren dogmatizme de karşı çıkmak gerekir. Ama dogmatizm ile ortodoks olmanın sınırını ve aradaki büyük farkı kesinlikle bilmek gerekir. Özellikle teorik bilgi düzeyinin düşüklüğünün sürdüğü, işçi sınıfının biliminin yaygınca ve derinlemesine —yeterince— anlaşılamadığı, bilimin işçi sınıfına gereğince malolmadığı dönemde, ortodoks çizgiden ayrılmanın getireceği zarar daha fazla olur. Teoriden ayrılmalar daha çabuk yerleşir ve yaygınlaşır.

Ülkemizdeki bir takım revizyonistler de yakın geçmişte aynı doğmacılık suçlamaları ve çığlıklarıyla ortaya çıkmışlar, ama yeryüzündeki diğer benzerleri gibi sosyal pratik dışına atılmışlardı. Önümüzdeki dönemde daha akıllı, daha ustalıklı bir takım eğilimlerin, aynı çığlıklarla, aynı özce, aynı biçimce, yeni çeşitli sloganlarla ortaya çıkacakları yersiz ve zamansız bir tahmin olmaz. Yarım yamalak gözlemlere dayanan ve çoğu kırpıntı halinde çalınıp, idealistleştirilmiş bir takım görüşlerin, bir kısım edebiyatçılar ve akademisyenler tarafından yapılan metafizik anlatımların ısıtılıp ısıtılıp karşımıza sürüleceğinin çeşitli belirtileri göze çarpmaktadır. Ülkemizin, tarihimizin orijinal yapısını şüphesiz ki öğreneceğz, inceleyeceğiz. Ama maddeci diyalektik yöntemle yapılmış açıklamaları öğreneceğiz, inceleyeceğiz. Ve geliştirmeye çalışacağız. Yoksa «özgül» ve de «özgün» olmak adına bir takım bilim dışı, gerçek dışı izahları, fantezileri «Türkiyenin Gerçekleri»diye kabullenemeyiz. Hele hele anti-dogmatizm kılıklı iddiaların, revizyonizme, pasifizme ve genel olarak kariyerizme bahane edilmesini, masum ve iyi niyetli aramışlar olarak hiç göremeyiz. Böyle görsek bile, yanlış ve idealist-metafizik açıklamaların yerleşip yaygınlaşmasına göz yumamayız. Doğmatik olmakla ortodoks olmak arasındaki keskin sınırı çizip, bir takım döneklik ve saptırmacılık hazırlıklarına, kariyerist ya da fantazik çabalara karşı, bilimin üstünlüğü adına, teorinin doğruluğu ve şaşmazlığı adına, kısaca işçi sınıfının doğru öğretisi ve çizgisi adına mücadele etmeliyiz.

Amerikan askerleri Kıbrıs'ta

Yıllardan beri Kıbrıs'ı NATO'laştırmaya çalışan Amerikan emperyalizmi, geçen hafta nihayet 200-250 deniz piyadesini Kıbrıs'a çıkararak hedefine bir adım daha yaklaştı.

Amerika'nın 1955 lere kadar uzanan Kıbrıs'ın NATO'laştırılması plânlarına karşı direnen anti - emperyalist güçler, bugüne dek Ada'nın bağımsız bir cumhuriyet olarak bloksuzlar safında yerini korumasını başarmışlardır. Fakat emperyalizmin ardı arkası kesilmeyen entrikaları son yıllarda yoğunlaşmış, Makarios'a suikaste kadar varan teşebbüslerin de başarısız kalması üzerine ise -Türkiye'deki «ara rejim» sırasında- Grivas tekrar adaya gönderilerek faşist gruplar silâhlandırılmış ve tedhiş hareketleriyle buhran yaratılarak Yunanistan kanalıyla NATO'nun müdahalesi sağlanmak istenmiştir.

Geride bıraktığımız günlerde, Ada'daki İngiliz üslerinin Amerika'ya devri pazarlıklarının yapıldığı, Yunanistan'ın darbe ya parak Makarios'u devireceği söylentilerinin ayyuka çıktığı bir sırada 6 yıldan beri yürütülmekte olan toplumlar arası görüşmelerin de kesilmesi, havayı iyice gerginleştirmişti.

Bütün bu gelişmeler arasında, Amerika «Süveyş kanalını temizleyecek ekiplere yer açmak» bahanesiyle 200-250 askerini, güya geçici kaydıyla, İngiliz üslerine çıkarmıştır. Yıllardan beri bu hedefe ulaşmak için Türklerle Rumları birbirine düşürmek dahil her türlü girişim de bulunduğu halde istediğini tam olarak gerçekleştiremiyen ABD emperyalizminin politik oyunlarla bu çıkarmayı gerçekleştirmesi Kıbrıs'ta tepkilerle karşılanmış, geniş protestolara yol açmıştır. Lefkoşa'daki Amerikan maslahatgüzarının adaya 1500 denizciyi çıkarmak istediklerini açıklaması için masum bir «yer bulamama» meselesi olmadığını, ABD'nin daha büyük hesaplar ve oyunlar peşinde olduğunu göstermektedir. Nitekim, Adadaki İngiliz üslerinin «Atlantik İttifakı sisteminin (NATO) bir parçası haline geldiği» kanaati yaygınlaşmaktadır.

Böylece ABD Akdeniz'de yeni üsler ve nüfuz bölgeleri peşinde attığı adımlara bir yenisini eklemiştir.

Türkiye Hükümeti kadar, Kıbrıs Türk kesiminin de olup bitenlere sert tepki göstermesi, vahim sonuçları olabilecek bir oldu bitti ile karşılaşmamak için zorunludur.

Oysa Kıbrıs Türk Cemaatinin sesinin duyulmaması, Denktaş'ın tepki göstermemesi, üzerinde ayrıca durulması gereken bir durumdur.

Mısır burjuvazisi emperyalizmle bütünleşiyor

Son aylarda gazeteler Mısır ile Amerika arasında sıcak ilişkiler kurulduğunu yazıyor. Enver Sedat'ın Amerikan dışişleri bakanı ile sarmaş-dolaş fotoğrafları bu ilişkilerin artık ne kadar sıcak bir hale geldiğini ispat edercesine, gazete sayfalarını süslüyor.

Sedat artık silâhlarını Amerika'dan alacağını, Sovyet gemilerine Mısır'da üslenme - imkânı vermeyeceğini bildirirken, Nixon da aceleyle dış yardım programına Mısır'ı dahil ederek Amerikan emperyalizmine biat eden burjuvazilerin mükâfatsız kalmayacağını ilan etmekte gecikmiyor

Son Arap - İsrail savaşının en kritik anında Sina'daki ordularının hareketini durdurarak, İsrail'e soluk alma fırsatı ve Doğu cephesinde, ilerici Suriye karşısına daha fazla kuvvet yığma olanağı veren Mısır burjuvazisi, Arap halklarının emperyalizme karşı yürüttükleri mücadeleyi üç pula satmak yolunda hızla ilerliyor.

Bu olanlara, hızla uyanan Arap halkları çok şaşmıyor. Emperyalizm çağında, hangi ülkenin burjuvazisi anti-emperyalist bir savaşın öncülüğünü almış da, halkını emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmış? Son elli, altmış yıllık dünya tarihi, halkların bağımsızlık mücadelelerini satan az mı burjuvazi gördü.

Nasır döneminde palazlanan, devrimin öncülüğünü işçi sınıfına ve emekçi kesimlere kaptırmamak için direnen Mısır burjuvazisi de, eninde sonunda gitti emperyalist kampla birleşti. İşçi sınıfına dayanmayan, onu iktidara ortak etmeyen bağımsızlık ve milli kurtuluş hareketlerinin, sonunda burjuvazinin emperyalist kampla bütünleşmesi ve gayri milli nitelik kazanmasıyla sonuçlandığının son örneğini Mısır verdi.

Devrimci kürtler Barzani'yi suçluyor

Geçtiğimiz hafta Irak'da Kürtlerle Hükümet Kuvvetleri arasında şiddetli çatışmalar oldu. Kürt gerillaları ve halkı ağır ve acı kayıplar vererek geri çekildi. Bu çatışmalarda yüzlerce peşmergenin veya Gerilla olmayan kürt halkının öldüğü bildirilmektedir.

Öte yandan, Lübnan'da bir bildiri yayınlayan Kürt Devrimci Partisi genel sekreteri Tahir Reşit olayın sorumlusu olarak «emperyalistlerin oyununa gelen» Barzani'yi suçladı.

Tahir Reşit, *El Muharrer* gazetesinde çıkan demecinde Kürt Devrimci Partisi'nin, Kürdistan'ın özerklik yasasını desteklediğini söyledi.

«Kürt Devrimci Partisi» genel sekreteri, Barzani ve kliğini kürtleri kendi saflarına katılmak zorunda bırakmak için «bölme» ve «tedhiş»e başvurmakla suçlamıştır.

Tahir Reşit, demecinde Baas Partisi yönetimindeki «Ulusal iktidar»ın, Barzani kliğinin bazı koşullardan yararlanmasına izin vermiyeceğini belirttikten sonra, bu gerici hizibin ulusal cephe yönetiminde birleşen ilerici ve vatansever güçlerin dayanışmasıyla tasfiye edileceğine inandığını söylemiştir.

«Kürt Devrimci Partisi» genel sekreteri, demecini bitirirken «devrimci güçler, emperyalistlerin ve müttefiklerinin başarısızlığa uğratma manevralarına rağmen, Kürdistan'ın özerkliği yasasını uygulatacaklardır» demiştir.

Tarih ve Devrim Yayınevi

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

TARiH TEZi

(1. Basım)

İsteme Adresi : Valde Camii Sokak Mahmutpaşa han No 12. Aksaray-İSTANBUL

250 sayfa 15 lira

Anarşist sendikalizm

Anarşist sendikalizm veya anarko - sendikalizm denilen sol sapma akımının tarihsel ideolojik kökleri, bir yandan Proudhon ve Bakunin gibi anarşist teoriyenlerden öte yandan çeşitli burjuva ideologlarından ve kısmen de Rusya'daki ekonomistlerden kaynaklanmıştır

Bilindiği gibi Birinci Enternasyonal sırasında anarşistler işçi sınıfının siyasal mücadelesini kesinlikle reddediyorlar, ve hiçbir otorite tanımamak üzere anarşizmi yaymağa, işçi sınıfını ekonomik mücadele içinde kendiliğinden harekete ve anarşiye zorluyorlardı. Bu bir sol sapmaydı. Gene anarşistler ilerici küçük burjuvaları, lümpen proleterleri köylüleri anarşizme teşvik etmekteydiler.

Öte yandan 1890'ların sonunda Rusya'da ortaya çıkan ekonomizm de siyasi mücadeleyi reddediyor, işçileri ekonomik mücadele alanında hapsetmeğe uğraşıyordu. Anarşizm bir sol sapma, ekonomizm ise bir sağ sapmaydı. Fakat ikisi de işçi sınıfını siyasal hedeflerden uzaklaştırıyordu.

Anarko — sendikalizm, işçi hareketinin güçlü olduğu, işçi sınıfı partilerinin ise bu yaygın hareketi yönlendirecek güçte olmadığı veya uzlaşmacılığa sevketmeğe çalıştığı dönemlerde ortaya çıkan; özellikle küçük burjuva anarşistlerinin sendikalar içinde işçilerle birlikte sürdürdükleri —şiddeti de içinde taşıyan— amaçsız, başıboş işçi hareketleriydi.

Sağ Sapmaya Karşı Sol Sapma

Anarşistler Birinci Enternasyonali sabote etmek ve saptırmak için çok uğraşmışlar ,ama sonunda yenilgiye uğramışlardı. Ama zamanla, Birinci Enternasyonal, merkezi gücünü yitirerek etkisiz kaldı. Sonra 1899'da İkinci Enternasyonal kuruldu, ve birkaç yıl sonra İkinci Enternasyonal partileri işçi sınıfını burjuva reformizminin ve parlamentarizminin kuyruğuna takarak, hareketi sağa saptırdılar, İkinci Enternasyonale bağlı partilerin, işçi sınıfının iktidar kavgasına ihanet etmeleri geçmişte etkisi kısıtlanmış anarşizmin yeniden canlanıp güçlemesine yol açtı.

Burjuvazi ile uzlaşan ve işçi sınıfını ona teslim etmek isteyen sağ sapma karşısında, devrimci birikimin güçlü olduğu yerlerde küçük burjuva anarşizmi kendisine işçi sınıfı içinde bir etki alanı bulabildi. Kaldı ki işçi sınıfı içinde anarşizmi yayma çabalarının da —I. Enternasyonal döneminden kalma— bir geleneği vardı.

Böylece 20. inci yüzyılın başlarında bazı ülkelerde işçi sınıfı sosyalistleri sağ sapmaya karşı mücadele edip, işçi sınıfı hareketinin devrimci bütünlüğünü ve siyasal - ekonomik - politik mücadele birlikteliğini kurup, bu sayede sol sapmaları da tecrit ederek güçlenirken (Rusya gibi), bir kısım ülkelerde de, işçi sınıfı partileri sağa düşünce, yani devrimci birikimin ve işçi sınıfı hareketinin gerisinde kalınca İşçi hareketinde sol sapma ortaya çıktı (Fransa gibi).

Anarko-Sendikalizmin Güçlendiği dönemler:

Özellikle Birinci Dünya Savaşının öncesinde, savaş sırasında, bitiren sol sapmalardan anarşist sendikalizm, savaş sonrasında derinleşen sınıf çelişkilerinde ve keskinleşen işçi sınıfı mücadelelerinde kendisi için daha elverişli bir alan buldu. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Fransa, İtalya, Almanya, İspanya gibi ülkelerde güçlü işçi sınıfı hareketlerini o ülke partileri toplayıp yönlendiremediler. Önce İtalya, sonra Almanya'da faşist diktalar kuruldu, Fransa'daki Halk Cephesi deneyi başarıya ulaşamadı, İspanya'da ise anarşizm ve anarşist sendikalizm son derece güçlendi, ve li oldu, bir bakıma faşist güçlerin işini kolaylaştırdı. Gerçi devrimci cepheyi meydana getiren cumhuriyetçilerle, faşist güçler arasındaki iç savaşta anarşistler ve anarko sendikalistler kahramanca dövüştülerse de artık iş işten geçmişti.

Sorel ve Anarko-Sendikalizm

İkinci Dünya savaşından sonra anarko sendikalizmin etkisi iyice azaldıysa da, bu sol sapmaya yer yer Latin Amerika ülkelerinde veya küçük gruplar, ya da sendikalar halinde bazı Avrupa devrimci hareketlerinde rastlanmaktadır. Ama özellikle emperyalizmin (kapitalizm) bunalım dönemlerinde, yükselen işçi sınıfı dalgaları içinde ve —Parti'nin yetersiz kaldığı yerlerde —ortaya çıkan anarşist - sendikalizm bir «kendiliğindenlik» hastalığıdır. Böyle bir sol sapmanın önümüzdeki dönemde bazı Avrupa ülkelerinde, yeni görünümler altında yer yer zararlı olabilme ihtimali vardır.

Anarşist sendikalizmin baş teorisyeni George Corel'dir. 1847—1922 yılları arasında yaşayan Sorel, 25 yıl mühendislik yaptıktan sonra, (kırk yaşından sonra), sosyal ve politik sorunlarla ilgilenmeğe başladı. Hayatı zikzaklarla geçen Sorel, 1893-98 yıllarında sosyalist oluyor. On yıl sonra kendi deyimiyle «siyasi sosyalizmin» en amansız karşıtı olarak anarşist sendikalizmin teorisyeni kimliğinde ortaya çıkıyor. 1912 yıllarında muhafazakâr, kralcı ve milliyetçi yazarlarla çalışıyor, 1917 devriminden sonra yeniden umutlanan Sorel coşkunlaşıyor ve Bolşeviklere hayran kalıyor. Lenin'i «Marx'dan sonra sosyalizmin en büyük nazariyecisi ve dehası... devlet reisi» diye niteleyip «manevi evladı» ilan ediyor. *(Lenin ise, Sorel'i «abesle iştigal eden ve saçma sapan düşünen biri» olarak görür. Ve onunla her türlü fikir akrabalığını reddeder.)*

Sorel hem Nietsche'yi, hem Marx'ı benimsediğini söylediği için, *metafizikçidir*. Birbirine taban tabana zıt bu iki felsefeyi birleştirmeğe çalıştığı için, bilim dışıdır. Sorel gene burjuva filozof'u Bergson'a hayrandır.

Sorel'in Marksist olmayan Tezi

Öte yandan, Sorel devrimci hareket içinde ideolojik ve politik bakımından görüşlerinin uzlaşmasına imkân bulunmayan ve hiçbir zaman uzlaşmamış bulunan Marx ile Proudhon'u, kendi görüşlerinde uzlaştırmağa çalışmıştır.

- Sorel hem revizyonizme, hem de ortodoks marksizme karşı çıkmıştır,
- Ona göre sosyalist teori ve teorileri, burjuvaziye özgü bir düşünüşten doğmuş, entellektüalist bir toplumdan çıkmıştır. Sorel için, bu teoriler yanlıştır ve batıldır. Gerçek ve doğrucu olan ancak işçi hareketidir, hareketin kendisidir.
- Sorel'e göre, *sosyalizmin geleceği işçi sendikalarının bağımsız geleceğinde* mündemiçtir (yatmaktadır.)
- Sorel, Fransa'da partinin yavaşlığı dışında, keskin bir şekilde gelişen kendiliğinden işçi hareketine, sendikalizme ve kendiliğinden işçi liderlerine bakarak, «İşçi önderleri işçilere özgü *şaşmaz ve yanılmaz bir içgüdü* ile yollarını arıyorlar ve yollarını *kendiliğinden* buluyorlar.» der.
- Anarşist sendikalizmin teorisyeninin şu cümlesi, bu sapmanın tüm özünü özetlemeğe yeter. *«Sosyalizmi Devrimci Sendikalar Kurtaracaktır.»* Yine Sorel'e göre, ancak, Reformizme sapmamak, İngiliz reformcu sendikalizmine (trade-unionizm'e) kaymamak kaydıyla. Oysa İşçi sınıfının siyasi mücadelesinin ve Partisinin öncülük görevini anlayamayınca, reformizme sapmamak isteyen sendikalar işçi sınıfını asla iktidara götürmeyecek bir dizi keskin eylemler düzenlemeği seçince, anarşist sendikalizm ortaya çıkıyordu.
- Sorel ve sonraki anarşist sendikalistler *genel grevi* başlıca silah olarak görürler. Genel grevle, işçilerin burjuvaları devirebileceğini söylerler ve böylece bir ekonomik mücadele aracı olan grev, siyasal mücadele aracı haline getirilir,

Hele bu genel grev, işçi sınıfı partisi dışında, bağımsız ve başına buyruk sendikalarca kullanılınca, geri tepen bir silah haline gelir. Sorel ve anarşist sendikacıların genel grev yüceltmesi şu romantik cümlelerde bulunur: «Genel grevde iş zınk diye duracak, peşisıra iktisadi katastrof sökün edecektir. Kendisini dev çaplı bir savaşın ortasında bulan sendikalist önder, tarihi rolüne bağlı şeref duygusuna ve davranışındaki kahramanlık duygusuna kavuşacaktır. Genel grevi yürüten sendikacı militanlar, Eski Yunan'ın ve Büyük Fransız Devriminin kahramanlık savaşlarına katılan savaşçıların ruh haleti içinde feragatla ve kahramanca çarpışarak zaferi ve başarıyı kazanacaktır. Sonra da maneviyatı yükselmiş olarak yeni ekonomik rejimi düzenleyip işleteceklerdir. İşçiler özgür atölyelerde seve seve rıza gösterdikleri bir disipline tradeleriyle boyun eğecekler, üretimi patronsuz ve baskısız olarak kendi başlarına düzenleyeceklerdir.»

Oya Baydar

Demokrasi derken...

Demokrasi, özgürlük, fikir ve inanç hürriyeti, son günlerin en çok tartışılan konularından biri. Hükümeti oluşturan CHP ve MSP kanatları, bazan bir ağızdan, bazan ayrı ayrı, «En azından Batı'da olduğu kadar» veya «Batı ölçüleri içinde» bir demokrasiyi gerçekleştireceklerini sık sık söylüyorlar. Şu af konusu halledilir halledilmez fikir ve inanç hürriyeti kanununun hazırlanacağı bildiriliyor. Kimse artık düşünceleri, inançları yüzünden mahkûm edilmeyecek, baskı altında tutulmayacak, deniliyor. Bu işin bir yüzü: Tatlı yüzü...

Ama işin öteki yüzü başka... Bir süreden beri fikirler ve inançlar üzerindeki baskılar yoğunlaşarak sürüyor. Komando baskılarından söz etmiyoruz. O ayrı bir olay. Ya resmî baskılara ne demeli! Çeşitli yayınlarla ilgili toplatma kararlarından ve açılan davalardan söz etmek istiyoruz. Son bir ay içinde Basın savcılığında ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinde 142 nci maddeden açılan davaların sayıları bir hayli kabarık. İLKE dergisinin üçüncü sayısından sonra KİTLE'nin de birinci ve ikinci sayıları toplattırıldı. Daha önce başka dergiler hakkında da benzeri kararlar alındı. Aşağı yukarı hep aynı bilirkişilerin aynı mealdeki raporlarıyla açılan soruşturmalar ve davalar sürüp giderken, söz konusu yayın organları çoktan toplattırılmış olduğu için, davalar birkaç yıl sonra beraatle sonuçlansa bile bir anlamı kalmayacak. Işın ilginç —ve alışılmış— yanı bu türden soruşturmaların, toplatma kararlarının ve davaların hep sol ve sosyalist çizgideki yayınları hedef alması.

Türkiye'nin ve Türkiye halkının demokrasiye hakkı olduğunu, demokratik ortama dönüşün mutlaka sağlanacağını sık sık tekrarlayan yetkililer, şüphesiz ki, en kısıtlı Batı demokrasilerinde bile açık yayınlar yoluyla demokratik mücadele yapmanın suç sayılmadığını, mevcut kanunlara göre herhangi bir suç varsa bile bunun mahkeme kararı sonucunda tesbit edilebileceğini ve mahkeme kararından önce bir yayının tedbir olsun diye toplatılamayacağını bilmektedirler. Anayasa maddelerinde, 12 Mart rejimi sırasında yapılan değişikliklerle ve getirilen yeni kurumlarla bu baskı yolu açılmıştır ve son uygulamalar bu yolun «Batı'daki ölçüler içinde demokrasisi»yi bile ne kadar zedelediğini ortaya koymaktadır.

Demokrasi sık sık tekrarlanan bir sözcükten ibaret değildir. Demokratik güçler demokrasi yolunda yılmadan mücadeleye devam ederken, demokrasi sözcüğünü ağızlarından eksik etmeyen yetkililer, halkın demokratik özlemlerinin bir sonucu olarak iktidara gelmiş olanlar, kendi dar sınırları içinde bile kalsa, demokrasiden yana olduklarını göstermeli, demokratik güçler üzerindeki antidemokratik baskıları hafifletmenin yollarını aramalıdırlar.

Aslında kendi iktidarlarının pekişmesi ve sağlamlaşması dahi buna bağlıdır.

Gerçek demokrasinin ancak işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ağırlığıyla kurulabileceğini biliyoruz. Ama demokrasi anlayışları, «Batı'daki kadar» ölçüsüyle sınırlı olanların bile samimiyetlerini ortaya koyabilmek için yapacakları şeyler, atacakları adımlar vardır. Bu adımlarda şu veya bu nedenle gecikilmesi, Türkiye'de demokrasinin gelişmesinin zararına olduğu kadar kendi zararlarına da olacaktır.

Sendikalizm ve İşçi Sınıfı Partisi

Parti'yi ve siyasal mücadeleyi işçi sınıfının siyasi iktidarını tanımayan bu bilim dışı ütopist görüşler, ve anarşist otorite tanımazlık, anarko-sendikalizmin *sosyalizmi kurma* rüyasıdır.

Anarko sendikalistler daha sonra siyasi mücadeleyi tanımışlar, ama işçilerin siyasal bütünleşmesinin ve siyasal iktidar savaşının, işçi sınıfı partisiyle değil, sırf sendikalar aracılığıyla yürütüleceğini söylemişlerdir. Anarşist sendikalistlerin başlıca siyasi mücadeleleri ise burjuva politikacılarına, ordu ve kilise şeflerine suikastlar düzenlemek biçiminde ortaya çıkmıştır.

Emperyalizm ve Anti-Emperyalist Mücadele

Batı kapitalizmi gerek rekabetçi döneminde gerekse emperyalist aşamaya ulaştığında kapitalizm öncesi üretim biçimlerinin egemen olduğu toplumlara meta ihracı, hammadde temini ve nihayet sermaye ihracı yoluyla girerek oradaki yerli sanayileşmeyi öldürmüş, kapitalist gelişimi kendi güdümüne almıştır. Batı kapitalizmi girdiği ülkelerde kendine bağlı ve kendi istediği ölçülerde bir kapitalistleşmeye göz yumarken, özellikle o toplumun prekapitalist ilişkilerini korumuş, bağımlı kapitalizm ile prekapitalist yapıyı ekonomik ve siyasal beraberliğe zorlamıştır. Gerçekte uzlaşmaz olan kapitalizm ve prekapitalizmin sömürgeci veya emperyalist güçler tarafından adeta barış içinde bir arada yaşamaya icbar edilmesi, ve bu ülkelerin dinamik rekabetçi çağı yaşamadan, dış sömürüye bağlanmaları, «geri kalmışlığın» sebebini teşkil eder.
Çağımız sosyalist ve anti-emperyalist mücadeleler çağıdır. Toplumun en demokratik ve en ileri kesimi olan işçi sınıfı emperyalizmin ve her türlü sömürünün karşısındaki çağdaş öncü dinamodur. Bu nedenle, bir bağımsızlık mücadelesinin ve topyekûn anti-emperyalist mücadelenin kalıcı zaferlere ulaşmasının biricik yolu işçi sınıfının en demokratik en devrimci öncülüğünden geçer.

Kapitalizmin rekabetçi çağındaki dünya sömürüsü kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin egemen olduğu ülkelere meta ihraç etmek ve oralardaki ham maddeleri ucuza kapatmak biçiminde oluyordu. Tekelcileşerek nitelik değiştiren, yani emperyalistleşen kapitalizm ise ticaret (ithalat ve ihracat) yoluyla yapılan bu sömürüye çok önemli bir sömürü yolu daha ekledi: *Sermaye ihracı.* Böylece, Batı burjuvazisi sadece kendi ürünlerini pazarlamakla ve ucuz hammadde elde etmekle kalmıyor, aynı zamanda kapitalizm öncesini yaşayan sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkelere sermaye ihraç ederek, oralarda yatırım yapıyor ve hem ucuz işgücünden ve hammaddeden yararlanıyor, hem de o ülkelerin ticaretini ve iç pazarlarını daha çok ele geçiriyordu.

Böylelikle *prekapitalist* (kapitalizm öncesi) üretim ilişkilerinin hakim olduğu bu gibi ülkeler alabildiğine yaygın ölçülerde batının sultası altına giriyordu. Sermaye ihracı öncesinde, sadece kapitalizm geri ülkelere meta ihraç ederken oradaki el zanaatlerini ve gelişmekte olan teknolojiyi de öldürüyor, o ülkelerin normal yollardan kapitalistleşmesini önlüyordu. Böylece batı kapitalizminin girdiği hiçbir prekapitalist ülke devrimci kapitalizm çağına geçemiyordu. Sermaye ihracıyla birlikte o tür ülkelere getirilen teknoloji ve sanayi ise tamamen emperyalistlerin, güdümünde bir sanayi oluyordu. Emperyalistler tarafından sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerde yaratılan burjuva kesimleri, dışa bağımlı ve emperyalizmin güdümündeki bir kapitalizmin yerli işbirlikçileri veya ortakları oluyorlar, ancak emperyalist burjuvazinin izin verdiği sınırlar içinde kalıyorlardı.

İşte bu nedenle bugünkü *«gelişmiş»* ülkeler, gerçekte, gelişmeleri emperyalizm tarafından önlenmiş, yani geri bırakılmış, zorla bıraktırılmış ülkelerdir. Amerikan emperyalizminin başını çektiği emperyalist blok İkinci Dünya Savaşından sonra böyle geri bırakılmış ülkeler için çeşitli terimler kullandı. Önce «geri» veya «geri kalmış» anlamında «backward» kelimesi geçerliyken, sonradan bu terim «azgelişmiş» (underdeveloped) oldu. Son yıllarda da «gelişmekte olan» (developing) deyimi kullanılmağa başlandı. Sosyalistler olarak «geri bırakılmış» veya «geri bıraktırılmış» terimlerini, ya da «geri kalmış» veya «azgelişmiş» deyimlerini de kullansak, böyle ülkelerin kapitalizm ve emperyalizm tarafından geliştirilmemiş olduğunu hiç aklımızdan çıkarmamalıyız.

Emperyalizmin prekapitalist toplumlara girişi

Emperyalizm sömürgeci (kolonyalist) geleneklidir. Şu halde emperyalizmin prekapitalist ülkelere başlıca giriş biçimi, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde, rekabetçi kapitalistlerin değil, artık emperyalistleşmiş burjuvazinin hakimiyeti biçiminde olmuştur. Aradaki en önemli fark ise, meta ihracının ve ucuz hammadde ithalinin yanısıra sermaye ihracının gelişip, yerleşmiş olmasıdır. Sermaye ihracı ise ya bizzat tekellerin gidip o ülkelerde yatırım yapmasıyla olmuştur, ya da özü aynı olan borçlandırma şeklinde belirmiştir. Bu verilen borçlar emperyalizme bağımlı burjuva kesimlerinin gene emperyalistlerle birlikte yatırım yapmaları biçiminde olduğu gibi, o ülkenin devletini bağımlılaştırmak için kullanılan yöntemlerden biridir de...

Batı kapitalizmi yerleştiği sömürge ve yarı sömürgelerde kendisine bağlı kompradorlar kullanırdı. Komprada-gelerde kendisine bağlı kompradorlar kullanırdı. kompradorlar kapitalist şirketlerin sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki acentalarında çalışan yerli işbirlikçileriydi. Ücretle veya kök komisyonlarla çalışarak o ülkenin liman havzasından içerilere doğru yayılırlar ve hem kapitalistlerin ihraç ettikleri ürünleri pazarlayışı, hem de kapitalistlere ucuz hammadde temin ederlerdi. Sermaye ihracı başlayınca, kompradorluğun özünü değiştirmemekle birlikte, emperyalistler kendilerine hizmet eden bu yerli sömürücülere küçük ortaklıklar verdiler. Ayrıca özellikle yarı sömürge veya bağımlı ülkelerdeki büyük bürokratları da bu zümreye kattılar. Böylece sömürge, yarı - sömürge veya bağımlı ülkelerde bir *«komprador burjuva»* sınıfı oluştu.

Komprador burjuvazi bir «acenta burjuvazisidir». Emperyalistlerden komisyon alır, onların birtakım yatırımlarına yüzde beş-on gibi küçük hisselerle katılır. Kilmi rüşvetçi ve fırsatçı büyük bürokratı da arasında barındırır. Özellikle yarı sömürge ve bağımlı ülkelerde komprador sınıfı yavaş yavaş limanlardan içerilere doğru yayılmağa ve birtakım küçük sanayi yatırımlarını, emperyalist kredilerle veya emperyalistlerin de kısmen ortak olduğu girişimlerle yapmağa başladı. Böylece sadece acenta görevi yapmayan, ama emperyalizme tamamen bağımlı fakat komprador burjuvaziden niceliğce farklı işbirlikçi sermaye sınıfı — zamanla ve bazı ülkelerde — meydana geldi. Şu halde komprador burjuvazi ile işbirlikçi burjuvazi arasında bir nitelik farkı yoktur. Fark niceliktedir.

Gerçi, emperyalizmle işbirliği yapan herkes *genel anlamda* işbirlikçidir ama işbirlikçi burjuvazi bir tarihsel kategoridir. Özellikle günümüzde geri bırakılmış ülkelerdeki emperyalizme bağımlı egemen burjuva kesimlerinin hepsini «komprador burjuvazi» veya «işbirlikçi sermaye sınıfı» olarak göremeyiz. Bugün kimi bağımlı ve yarı bağımlı ülkede yerli egemen burjuva kesimi, işbirlikçi burjuvaziden niteliksel farklıdır.

Bugün dünyada öyle ülkeler vardır ki, eskiden sömürge veya yarı sömürge, ya da bağımlı ülke olup, sonra bağımsızlığını kazanmış ama zamanla gene emperyalizme teslim olmuştur. Ya da batı burjuvazisi daha önce sömürge veya yarı-sömürge olarak sahip olamadığı bazı ülkelere yirminci yüzyılın herhangi bir döneminde girme imkânı bulmuştur. Şu halde, emperyalizmin geçmişteki başlıca girişi sömürge ve yarı - sömürge ülkelerde emperyalist burjuva tahakkümünü kurmak biçiminde olduysa, diğer bir biçimi de o ülkede kısıtlı ve küçük çapta —o ülke çapında— bir tekelci sermaye zümresi yaratarak girmek biçiminde olmuştur, olmaktadır. Geri bırakılmış ülkenin burjuvazisi rekabetçi çağı yaşamadan, önündeki sömürü bakımından gelişmiş tekelcilik modelini izleyerek kendi yerli sermayesini yoğunlaştırıp merkezleştirebilir; bu merkezleşme emperyalist burjuvazinin destek ve ortaklığıyla pekişebilir. Emperyalist burjuvazi tüm geri kalmış ülkelerin burjuva kesimlerini «ille de komprador veya işbirlikçi burjuva» olmağa zorlar diye bir kural yoktur. Eğer komprador kullanarak giremiyorsa veya o ülkede kendi çapında tekelcileşmiş sermaye birimi, (merkezi) varsa, onu kendisine ortak edinir? Böylece sadece emperyalist metropollerde değil aynı zamanda geri bırakılmış ülkelerde de merkezi ve tekelci sermaye grupları oluşur. Uluslararası finans kapital zinciri, dünyanın büyük metropollerinden başlayarak, tekelci sermaye sahibi çeşitli geri bırakılmış ülkelere dek uzanır. Tekelciliğin bu denli başarılı bir kapitalist sömürü olduğunun iyice anlaşıldığı çağımızda, finans kapital olgusunu sadece metropollere maletmek yanlışı olur. Ayrıca teknolojinin gelişmesi emperyalist burjuvaziyi basit tüketim metalarının üretiminden çıkararak ağır sanayie, alternatif ve nükleer endüstrisine yönelttikçe, birtakım tekstil, hammadde, plastik, hatta buzdolabı ve otomobil sanayilerini, ara maddeler imalatını kısmen geri bırakılmış ülkelerin sermayelerine bırakabilir? Kendisi bu yatırımlara yarıdan az hisselerle katılabilir. Böyle geri bırakılmış ülkelerdeki yerli finans kapital dış ticaret, montajcılık, sermaye - yatırım ortaklığı - borçlanma vb. gibi yollarla uluslararası finans kapitale bağlıdır. Bir geri bırakılmış ülkenin yerli egemen zümresinin tekelci kapitalist biçiminde olması onun emperyalizme bağımlı olmadığını göstermez. Bir başka ifadeyle, geri bıraktırılmış ülkelerin hepsinin emperyalizme bağımlılığı için yerli sermaye sınıfının mutlaka komprador burjuvazi veya işbirlikçi burjuvazi biçiminde olması gerekmez. Emperyalizm bu tür ülkelerin finans kapital zümrelerini kendisine yukarıda bazılarını saydığımız ekonomik bağlarla bağladığı gibi, bu bağları, sıkı siyasal ittifaklarla, gizli - açık örgütlerle ve askeri paktlarla, ya da ikili antlaşmalarla pekiştirir. Zaten böyle güçsüz bir finans kapital, emperyalizm dışında kıpırdayamaz bile. Olsa olsa kendi çıkarlarını düşünerek emperyalist merkezler arasında tercih yapmağa veya onların kendi ülkesi üzerindeki çıkar çatışmalarını dengelemeğe çalışır. Bu tür geri bırakılmış ülkelerdeki tekelci sermaye ile komprador veya işbirlikçi sermaye arasındaki fark niceliksel değil niteliktedir. Bugün Şili dahil pek çok Latin Amerika ülkesinden, Yunanistan ve Türkiye'ye, Pakistan ve Güney Kore'ye kadar pek çok bağımlı ve yarı bağımlı ülkenin yerli egemen burjuva kesimi tekelci yapıdadır ve yerli kapitalist sermaye az sayıda ailenin elindedir. (Örneğin, Amerikan sermayesinin bizmat maden işletmekte olduğu Şili'de bile egemen olan yerli büyük sermaye zümresi için Allende «oligarşi» sözcüğünü kullanmaktaydı. Kısa Pakistan'da yoğunlaşmış yerli sermaye mali oligarşiyi oluşturan 22 ailenin elindedir.) Bu kadar karmaşık ve değişik toplumsal yapının bulunduğu günümüz dünyasında, üstelik de böyle hızlı bir gelişme ve değişme varken emperyalizmin elli yıl önceki komprador ve işbirlikçilik metotlarını tüm geri bırakılmış ülkelerde sürdürebilmesi mümkünmüdür?

Geri bırakılmışlığın iktisadi temeli: kapitalizm - prekapitalizm kaynaşmasıdır

Gerek rekabetçi dönemindeki kapitalizm, gerekse emperyalizm, bir prekapitalist toplume girdiğinde, oradaki üretici güçlerin gelişmesini engelleyecek veya tamamen kendi kontrolüne alacak biçimde davranır. Başka bir ifadeyle, o toplumun ekonomik hayatına hakim olur, o ülke emekçilerinin artı - ürün ve artı değerlerine el koyar. Şu halde batı kapitalizmi girmiş olduğu ülkelerde kapitalizm öncesi (prekapitalist) yapıyı korumağa, sürdürmeğe ve kapitalistleşmeyi kendi kontrolü altında tutmağa çalışmıştır. Kendine bağımlı olarak yarattığı işbirlikçilerini veya ortaklarını da prekapitalist sömürücü sınıflarla birlikte çalışmağa zorlar. Dolayısıyle, kapitalizm öncesi üretim tarzlarına göre daha ileri bir üretim tarzı olan kapitalizm, hiç bir zaman o ülkenin iç dinamiğine bağlı kalmaz, daima dış sömürücülerin güdümünde kalır. Kapitalizm ile kapitalizm öncesi sömürü biçimleri, devrimci kapitalizm çağında uzlaşmaz çelişki halindeyken ve burjuva sınıfı ile prekapitalist sınıflar boyuna çatışırken, o zamanın ve şimdinin geri bırakılmış ülkelerinde, bu sömürücü kesimler ortaklaşa çalışırlar. Böylece temelde uzlaşmaz olan bu iki sistem, emperyalizm tarafından zorla uzlaştırılır; bir başka ifadeyle, kapitalistleşme gerçek ve dinamik bir kapitalistleşme olarak tutulmaz, sanayileşme yüzeysel ve bağımlı sanayileşme ölçülerinde tutulur. Böylece ortaya kısmi bir kapitalist üretim sistemi ile prekapitalist sömürü biçimlerinin yanyana ve ortaklaşa çalıştığı bir yapı çıkar. Dolayısıyle böyle ülkelerin kapitalistleşmesi devrimci kapitalizmden çok uzaktır. Üretici güçlerin «gelişimi» ise dinamik gelişim olmayıp, izafi bir ekonomik büyüme biçimindedir, yani üretici güçlerin gelişimi diyalektik anlamda *gelişme değildir.* Emperyalizmin üretici güçleri geliştirdiği iddiası - eğer kasıtlı değilse, revizyonist bir safsatadır.

Öyle bir geri bırakılmış ülkede, eğer kapitalizm kendine çeşitli gelişme yolları bulacak olursa ,bir müktar yerli sermaye birliktirebilirse, mutlaka kapitalist sınıf ile kapitalizm öncesinden kalma sınıflar arasında çıkar çatışmaları başlayacak ve kapitalizmin gelişmesi oranında bu çıkar çatışmaları büyüyecektir. Fakat emperyalizmin o ülke üzerindeki egemenliği, kapitalist sınıf ile kapitalizm öncesinden kalma sömürücü sınıf ve zümreleri, sürekli ekonomik ve politik ortaklık halinde tutar; bu iki kesim arasındaki çelişkinin derinleşmesine göz yummaz. Zaten bu çelişkinin iyice derinleşmesi için bağımlı ülkedeki yerli kapitalizmin dinamik biçimde gelişmesi gerekir oysa, emperyalist bağımlılık ilişkileri böyle bir gelişme göz yummaz, sözkonusu çelişki kapitalizmin tedrici olarak gelişmesi yüzünden, ancak kapitalist ve prekapitalist kesimler arasında belli bir sürtüşmeden ibaret kalır. Prekapitalist sınıflar çoğu kez bu dışa bağımlı kapitalistleşmeye uyacak biçimde kendisini ayarlar, öz değil kabuk değiştirerek, değişen şartlara ayak uydurur. Böylelikle, çıkar çatışmaları asgaride kalır. Örneğin, öyle bir azgelişmiş ülkedeki prekapitalist sömürücü sınıflardan çoğu yaygın olan tefeci-bezirgân sınıfı, kendisine yeni ticaret, pazarlama, rantiyelik, tefecilik, aracılık kısaca yeni sömürü imkânları bularak şartlara uyar. Öte yandan topraktaki feodal ilişkiler altyapıdan başlayarak çözülmeğe başlar. Önceki kapitalist tarım üretiminin göstergelerinden biri olan makineleşme girer, sonra yoller gelişerek pazar için üretim başlar. Küçük toprak birimlerinde bile kapalı aile ekonomisi çözülür. Derken, makineleşme, ve nüfus artışına da bağlı olarak, topraktan kopma ve yoksullaşma hızlanır? Köy emekçileri şehirlere iş bulmağa akın ederlerken bir kısmı da tarım proleteri haline dönüşür. Ortakçılık yarıcılık gibi feodal usûller terkedilmeğe başlanır. Şu halde topraktaki klasik derebey ilişkileri, modern kapitalist ilişkilerle çatışmadan sürtüşmeden bizzat kendisi kapitalistleşmeğe başlar? (Toprak ağalarının bu şekilde — kapitalizmle ve kapitalist sınıfla çatışmadan— kapitalistleşmesine, Prusya modeli kapitalistleşme denîyor.) Gene de toprak rantiyeliği kolay kolay sona ermez veya toprak beyleriyle köylüler arasındaki feodal gelenekler, ve bağımlılık ilişkileri üst yapıda uzun süre devam edebilir. Böylece tarım kesimi, gene sanayi kapitalizminin dışa bağımlı, yavaş ve tedrici gelişimine bağlı olarak kapitalistleşir, derebeylik çözülür. Prekapitalist sömürü biçimleri arasında kendisini dışa bağımlı ve geri bırakılmış kapitalizme en kolay ve en uzun süre ayarlayabilen tefeci-bezirgânlıktır.

Dünyamızın pek çok değişik toplumsal özellikler gösteren yapısında, ve özellikle sosyalizm ve bağımsızlık mücadelelerinin güçlendiği günümüzde, yukarıdaki yargıyı tüm azgelişmiş ülkeler için aynen geçerli kabul etmek doğru değilse de, birçok ülkenin somut pratiği bu sonucu vermiştir. Yani ister rekabetçi çağındaki kapitalizm, isterse tekelcileşmiş kapitalizm, bir azgelişmiş ülkeye girdiğinde, orada güdümünde yeşerttiği bağımlı kapitalist kesimi veya güdümüne aldığı kapitalist zümreyi, prekapitalizm ile kaynaştırarak, ikisi arasında belli bir uyum sağlamağa çalışacak bir tutum izlemiştir.

Bütün olarak emperyalizm

Emperyalizm tüm yönleriyle bir bütün meydana getirir. Emperyalizmi ne sadece siyasi, ya da askeri, veya kültürel - ideolojik, ya da salt ekonomik bir güç olarak göremeyiz. Emperyalizmin dünya üzerindeki faaliyeti bütün yönleriyle sürer. Mutlaka ve mutlaka sömürmek temeline dayanan emperyalist faaliyetler, ekonomik alandaki emperyalizmin üstünlüğünü sürdürmek için başlıca şu alanlarda kendini gösterir.

Siyasal Alanda: Emperyalizm, yayılmak veya en azından geri çekilmemek için her türlü siyasal faaliyeti gösterir. Emperyalizmin siyasal faaliyetlerinin tümü anti - demokratiktir. Kapitalizmin en gericileşmiş ve zalimleşmiş biçimi olan emperyalizm ile demokrasi düşmanlığı daima yanyana giden kavramlardır. Emperyalizmin bazan sahte demokratik göründüğü veya güya bazı bağımsızlık hareketlerinden yana çıktığına rastlanırsa da bunun altında mutlaka bir oyun vardır.

Askeri Alanda: Emperyalizm militaristtir. Askeri yatırımlar ve harcamalar emperyalist ekonominin canlılığını sağlar. Silah sanayii ve buna bağlı yan üretimler emperyalistlerin başlıca kâr alanları arasındadır. Ayrıca emperyalizm, bir yandan sosyalist sisteme, öte yandan ezilen halkların kurtuluş mücadelesine karşı muazzam askeri güçler ve ittifaklar kurar. Büyük bir işgücünü ve inanılmaz değerleri silah sanayiinde tüketen emperyalizmin bu militarist karakteri, üretim güçlerinin gelişmesi önleyen hatta teknolojik gelişimi bile kısmen «insan öldürme yöntemlerine» kaydıran bir faktördür. Emperyalizm sadece kendine bağımlı üretici güçlerin gelişimini önlemekle kalmaz, sosyalist ve bağımsız ülkeleri tehdit eden bir varlık olduğu için, onları da büyük askeri güçler beslemeğe zorlar. Emperyalizme karşı hazırlıklı olmayan bir emekçi iktidarları kampı düşünülemez. Emperyalistlerin askeri güç beslemelerinin bir diğer nedeni de bu güçlü geldiğinde birbirlerine karşı da tehdit unsuru olarak kullanabilmeleri içindir.

Kültürel-İdeolojik Alanda: Emperyalizm bireyci dünya görüşüne dayanan gerici ve halk düşmanı propagandaları her aracı kullanarak yayar. Batının bireysel tüketim toplumunun «nimetlerini» reklam ederek, sınıflı topluluum insanının bireyci yanını okşar ve kışkırtır. Kollektif düşünce ve davranışın yayılıp güçlenmesini önlemeğe çalışır. Televizyon, sinema vb. gibi araçları kitleleri uyuttmak için kullanır. Emperyalistler örgütleriyle, imkânlarıyla dünya ölçüsünde propoganda için muazzam fonlar ayırırlar.

Emperyalizmin baş düşmanları: Yeryüzünde emperyalizmin üç büyük düşmanı vardır. 1 — Sosyalist ülkeler (yani işçi sınıfı ve emekçi halk iktidarları) 2 — Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri (yani işçi sınıfının ve ezilen emekçi yığınların bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadeleleri) 3 — Metropol ülkelerinin emekçileri ve başta düşmanı İŞÇİ SINIFIDIR... Çünkü işçi sınıfı tüm diğer dünya emekçilerinin çağdaş, tarihsel ve bilimsel öncüsüdür. Çünkü, işçi sınıfı, ezilen emekçi halkların biricik kurtuluşcu önderidir. Çünkü işçi sınıfı, dünyada emperyalist - kapitalist veya prekapitalist her türlü sömürüye son verecek, dünya toplumunu kahcı barış ve kardeşliğe ulaştıracak öncü güçtür. İşte emperyalist burjuvazi kendi varlığını ve yeryüzündeki sömürüyü korumak, can çekişen kapitalizmin ömrünü uzatmak üzere her alanda alabildiğine gayret gösterir. Emperyalizmin sosyalizm ve işçi sınıfı düşmanı olmasının nedeni de budur.

Çağımız anti - emperyalist ve sosyalist mücadeleler çağıdır

Günümüzde hem sosyalizm, hem de ezilen halkların bağımsızlık, ve demokrasi mücadelesi —sosyalizm doğrultusunda— hızla gelişip güçlenmektedir.

Anti - Emperyalist Mücadele ve İşçi Sınıfı:

Günümüzde emperyalizme karşı mücadelenin başını işçi sınıfı çekmektedir. Bir yandan sosyalist sistemin mücadelesi işçi sınıfının mücadelesiyken, öte yandan ezilen halkların mücadelesi gene o ülkelerdeki işçi sınıfı tarafından yürütülen veya işçi sınıfının desteğini alan, en azından işçi sınıfının gelişim doğrultusunu, yolunu birtakım pürtizlerden temizleyecek olan mareketlerdir.

Bu nedenle anti - emperyalist mücadele ile işçi sınıfı mücadelesi arasında sıkı bağlar vardır. Emperyalist çağın bağımsızlık mücadeleleri tarihi göstermiştir ki, anti - emperyalist başarılar ancak işçi sınıfı öncülüğünde kazanıldığı, veya işçi sınıfının ağırlığını içinde taşıdığı zaman kalıcı olmaktadır. Emperyalizmin sömürüsünden zarar gören diğer emekçi sınıf ve tabakaların ya da «milli burjuva kesimlerinin» bağımsızlık mücadeleleri işçi sınıfı öncülüğünden ortaklığından en azından desteğinden yoksunsa, kazanılan başarılar geçici kalmakta ve emperyalizme testimiyet kaçınılmaz olmaktadır. İşçi sınıfının öncü olmadığı bağımsızlık mücadeleleri gelgeç zaferler kazanabilir, ama bu süreçte veya hemen sonrasında işçi sınıfı öncülüğü olmazsa ya da öncülük doğrultusunda ağırlığını duyurmazsa dünya işçi sınıfıyla dayanışmaya girmezse, kapıdan kovulan emperyalizm, bacadan girip yerleşmektedir.

Bu çaşmaz gerçek, bize ezilen halkların anti-emperyalist mücadelesiyle evrensel olarak işçi sınıfı mücadelesi arasında sıkı ilişkiler bulunduğunu ispatlar. Eğer o ülkenin işçi sınıfı, mücadeleye objektif ve sübjektif bakımından öncülük edecek durumda değilse, milli burjuvazinin bağımsızlık başarısı, işçi sınıfı ülkesinin bir tutum izlerse sözkonusu başarının ömrü çok daha kısa olur.

Anti-emperyalist ve demokratik mücadele:

Geri bırakılmış ve emperyalizmin tahakkümü altında tutulmuş ülkelerde anti-demokratik rejimler egemendir. Böyle toplumlarda dışa bağımlı gerici egemen sınıfların uyguladıkları sahte demokrasi, gene aslında sahte olan batı burjuva demokrasilerinden bile çok daha geri ve kısıtlıdır? Yani bağımlı, yarı bağımlı ülkelerde emperyalist burjuvazi anti-demokrasiyi yerli hakim güçlere dayanarak sürdürür. Böyle ülkelerde sınıf çelişkileri, metropol ülkelerine nazaran çok daha keskin olduğu için, oranın yerli egemen sömürücü sınıf ve zümreleri, ülke içindeki tahakkümlerini emperyalist burjuvaziye dayanarak sürdürürler. Veya böyle yerli egemen sınıflara karşı yürütülen emekçi halk mücadelesi, ilk günden itibaren karşısında emperyalizmi bulur. Emperyalizmin o ülkedeki sömürücüleri desteklemesi, her zaman açık İşgal biçiminde olmaz. Emperyalist burjuvazi desteğini geniş gizli servisler, silah ve sair ekipman, uzman ve profesyonel karşı devrimciler kadrosu vb. biçiminde sağlar. Eğer bunlardan hiçbiri o ülkedeki demokratik emekçi halk hareketini önleyemiyorsa, o zaman açık İşgale geçer, (Günümüzde, Güney Kore, Güney Vietnam, Laos, Kamboç, Kongo, Dominik vb. gibi..)

Şu halde geri bırakılmış ülkelerin sömürücü müstebit sınıfları güçlerini emperyalizmden aldıklarından, anti-emperyalist mücadele aynı zamanda demokratik mücadeleyi de birlikte getirir, Emekçi halkın demokratik haklar elde etmesi, geri anti-demokratik sınırları gerletmesi için verilen demokrasi savaşı, anti - emperyalist mücadelenin de bir parçasıdır. Bu mücadelede kısa vadeli çıkarları veya sübjektif özlemleri sosyalizm olmayan çeşitli emekçi tabakalar, hatta gelişmemiş burjuva kesimleri de yer alırlar.

Ayrıca işçi sınıfı öncülüğündeki emekçi halkın birinci hedefi, geri bırakılmış ülkedeki kapitalizm ile prekapitalizmin göbek bağını kesmek, büyük üretim araçlarını kamulaştırırken, prekapitalistlerin can damarını koparmak ve kırlarda zorunlu demokratik altyapı dönüşümlerini yapmaktır. (Asgari program.)

İşte işçi sınıfı bu kesimlerin antiemperyalist ve demokratik yönelimlerini, özlemlerini, mücadelelerini kendi sınıf mücadelesi etrafında derleyip toparlayacak ve kalıcı zafere doğru sevkedecek yegane güçtür. İşçi sınıfının o ülkedeki genel devrimci hareket içindeki gücü ne olursa olsun, nihai amacı sosyalizmi kurmaktır. Bu süreçte işçi sınıfı kendi bağımsızlığından asla taviz vermeden yer alır. Ama genel mücadele içinde ya fiili öncü durumdaki ya da tarihsel (nihai) öncü konumundaki işçi sınıfı kendi strateji ve taktiklerini ülkenin özelliklerine, dönemin şartlarına göre ayarlar. Bu mücadelenin odağı durumundaki işçi sınıfı, genel emekçi halk hareketinin mutlaka kalıcı başarıya ulaşmasını devrimci tarzda planlar. İşçi sınıfının sosyalizm hedefini meçhul bir geleceğe erteleyecek şekilde müttefik kesimlerin dümen suyunda gitmesi, onların nabzına göre şerbet vererek kendi amacından uzaklaşması ne kadar yanlışsa, işçi sınıfı ve dolayısıyle emekçi halk mücadelesinin başarısını geciktirecek veya önleyecek sol sekter tutumlara girerek, emekçi kesimler ittifakını baltalaması da son derece yanlıştır.

İşçi sınıfının partisi dünya konjonktürünü, ülkenin sınıf yapısını, emperyalizmle olan bağlarını, çeşitli özellikleri isabetle teşhis eder ve doğru devrimci stratejiyi çizer, mücadele içinde taktikleri belirler. Bütün mücadele boyunca, işçi sınıfının bağımsız çizgisinden sapmamak esastır.

Yani geri bıraktırılmış bir ülkedeki anti-emperyalist, demokratik ve sosyalist mücadele arasında sıkı bir bağ vardır. İşçi sınıfı bu üçlü mücadelenin esas gücü, asıl sahibidir. İşçi sınıfı sadece kendi demokratik ve sosyalist iktidarı için mücadele etmez. Zaten işçi sınıfı mücadelesini böyle düşünmek, o ülkedeki emperyalizmi yok saymak ve ayrıca işçi sınıfını kendi müttefiklerinden tecrit etmek demektir. İşçi sınıfı emperyalizme ve içteki ortaklarına, uşaklarına, işbirlikçilerine karşı mücadele ederken mümkün olduğu kadar fazla destek ve müttefik sağlar, diğer emekçi kesimlerin ekonomik ve demokratik isteklerine tercüman olur, öncü olur. Diğer emekçi sınıflar işçi sınıfına, onun gücüne ve misyonuna ancak mücadele içinde güvenirler. Yani öncülük mücadele içinde ele geçirilir veya pekiştirilir. İşçi sınıfı bu mücadelesini yürütürken ve müttefik emekçi kitleleri bağımsızlık ve demokrasi hedefine yönelttirken onları aynı zamanda örgütler ve eğitir. Yani sosyalizmi işçi sınıfı dışındaki emekçi kesimlere yaymağa, yoksul köylüler, ilerici aydınlar başta olmak üzere çeşitli emekçi kesimleri sosyalistleştirmeğe çalışır. İşçi sınıfı bunu yaparken kendi azami programını ve sosyalizm hedeflerini asla saklamaz. Gerçi kitlelerin ortak programı asgari programdır, ama işçi sınıfı sosyalist olduğunu hiç bir zaman gizlemez. Tersine hem asgari programını koyar ve o doğrultuda yürür, hem de halkın biricik kurtuluş yolunun sosyalizm olduğunu sürekliee söyler, yayar.

Ülkemizde yakın geçmişte devrimciler arasında büyük tartışmalara sahne olan anti-emperyalist, ve demokratik mücadele ile sosyalist mücadele arasındaki ilişkileri, daha etraflı şekilde incelemek için önce Türkiyenin sınıfsal yapısını ve özelliklerini de ele almamız gerekir.

Türkiye'nin somut yapısının çözümlenmesi önümüzdeki haftaların konusu olacaktır.

Yine hakim çıkar hakim fikir üzerine

Tektaş Ağaoğlu

Bundan önceki yazımızda tekelci büyük sermaye ve orta sermayenin maddî çıkarları ile ideolojik tercih ve tutumları arasındaki ilişkiden söz etmiştik. Bu yazıda, ideolojilerin herdaim somut maddî çıkarları ifade etmeleri açısından, küçük burjuvazinin durumunu ele alacağız.

Hâlen Türkiye'de küçük burjuvazinin *etkin* siyasî temsilcileri küçük burjuva demokratlarıdır. Küçük burjuva demokrat hareketi, büyük sermaye ve onun tekelci saldırıları karşısında küçük burjuva çıkarlarının direnişini dile getirir. Bu neden le hareketin ana tercihi, büyük para çıkarlarının teminatı olan anti - demokrasiden yana değil, küçük burjuva kitlelerin siyasî iktidar üzerinde ağırlıklarını duyurmalarına, ve o sayede maddî çıkarlarını devlet aracılığıyla koruyup kollamalarına imkân veren demokrasiden yanadır.

Öte yandan küçük burjuva kitlelerin Cumhuriyetin geçmiş dönemindeki somut yaşantısını yansıttığı, ve bugün de büyükpara çıkarlarıyla küçük burjuva çıkarları arasındaki çelişkiden beslendiği ölçüde küçük burjuva demokrasisi, «Atatürkçü çağdaş uygarlık» ideolojisinin türlü teorik ve pratik veçheleri karşısında «eleştirel» bir tavır takınır. Bu bakımdan küçük burjuva demokrasisinin «halkçı» ve «reddi mirasçı» eğilimleri, küçük burjuva çıkarlarıyla büyükpara çıkarları arasındaki kesin bağdaşmazlığın ifadesidir. Küçük burjuva demokratlarının 14 Ekimden sonra yine büyükpara çıkarlarına ekonomik ve ideolojik düzeyde bir tepki olarak gelişen orta sermaye hareketiyle ortak hükümet kurmaya razı, ve giderek açıkça *talip* olmalarının altında da bu olgu yatar.

Ne ki küçük burjuva demokrasisinin, küçük burjuvazinin toplumdaki sınıfsal konumundan ileri gelen belirgin bir özelliği, *herkese* hak vermesi, kimsenin «hakkını yememek» te direnmesidir. Bu özelliği onu, herdaim, ülke sorunlarına «yurt çıkarı» adına *telifçi* çözüm yolları arayıp «bulmaya» sürükler. Onun gözünde ülke sorunlarına çözüm yolu bulmakta esas olan sınıf çıkarları arasındaki çelişki değil «akıl yolu», «özgür insan», «Batı demokrasisi», vs... ve «yurt çıkarı» adına sınıflar arasında *uzaklaşmadır*. Meselâ «halk sektörü» kavramı bunun tipik bir örneğidir. Bununla küçük burjuva demokratları, kendi anlayışlarınca «yurt çıkarı» adına kapitalist mülkiyet ilişkilerine dokunmadan, işçi sınıfının ve diğer emekçi kitlelerin büyükparaya çıkarlarınca ezilmesini önleyebileceklerini sanıyorlar. Bunun için bir yandan işçi sınıfının temsil ettiği sosyalizm alternatifine karşı çıkarken, bir yandan da işçi sınıfının sermaye tarafından sömürülmesi temeline oturan ve o temel üzerinde büyüyüp gelişen büyükpara çıkarlarının karşısına dikiliyorlar. Yurt çıkarı (ya nı «yurt çıkarı»nın telifçi yorumu) onları hem sömürülen emekçilere, hem de sömüren parabalarına kelimenin her iki anlamında da «hak» vermeye zorlıyor. Ve tabii böylece, gerçekte, hem büyükpara, hem de orta sermaye çıkarları emekçilere karşı teminat altına alınmış oluyor.

Birbaşka örnek, Ortak Pazar karşısındaki tutumdur. Ortak Pazar «vakası» kabul edilmekle, uluslararası tekellerle bütünleşmeye karşı çıkılmamaktadır; bunun anlamı, uluslararası tekellerle bütünleşmeye en yatkın ve bunda en çok çıkarı olan büyükpara çıkarlarına da gerçekte karşı çıkılmadığıdır. Ama beri yandan, Orta Pazarda üyelik şartlarının değiştirilmesi istenilmekle, uluslararası tekellerle bütünleşme sürecinde yaya kalan orta sermayeye, yapısında taşıdığı bazı zaaflardan kurtulma fırsatı ve imkânı sağlanmaya çalışılmaktadır; bunun da anlamı, Ortak Pazarla bütünleşme çerçevesinde büyükpara çıkarlarıyla orta sermaye çıkarları arasında *uzlaşmas* bir çelişki *görülmediğidir*. Nitekim küçük burjuva demokratlar için de kimi sağ unsurların, hükümet seviyesinde, yabancı sermaye konusundaki son tutum ve davranışları bunun açık delilidir.

Bu bakımdan küçük burjuva demokrasisinin «telifçi» dünya görüşü, o doğrultuda önerdiği çeşitli çözüm yolları ve uygulamaya konulan girişimlerinin altında, *objektif olarak*, temsil ettiği küçük burjuva çıkarlarının yanısıra, tekelci sermaye ile orta sermayenin uzun vâdede uzlaşma süreci, ve geleceklerini bu sürece bağlamış olan çıkarlar yatar.

Bugün için küçük burjuva demokrasisi 14 Ekimden sonra temsil etmekte olduğu «iktidar meçruiyeti» adına bir yandan orta sermayenin, öbür yandan büyük sermayenin kısa vâdeli çıkarlarına âlet edilmek isteniyor. Bir yere kadar edilîyor da. Lâkin küçük burjuva demokrasisinin «akıl yolu», «özgür insan», «Batı demokrasisi» ve «yurt çıkarı» adına kendi ortaya attığı çoğu «orta yolcu» tercihler, daha çok, orta sermaye ile büyük sermaye arasındaki hâlihazır çelişkiyi sermayenin uzun vâdeli *genel çıkarı* yönünde kalıcı bir senteze vardırma eğilimlerini yansıtıyor.

Bu süreç ilerledikçe ölçüde, küçük burjuva demokratlarını kendi aralarında bölünmeye götürecektir; bu arada küçük burjuva demokratlarının demokrasi anlayışlarının evrimi de yine bu süreçte varılan çeşitli aşamalarca belirlenecektir. Çünkü sermayenin genel çıkarı yönünde sentez, çağdaş koşullarda, olsa olsa dışa bağımlı tekelci kapitalizm düzeyinde gerçekleşebilir. Sermayenin sömürü ilkesine karşı çıkmadan sermayenin tekelleşme eğilimi karşıya alınarak bir yerlere varılabileceğini sanmak da olsa olsa bir küçük burjuva ütopyacılığıdır.

Dolayısıyla «millî» burjuvazi alternatifinin tarihî geçersizliği giderek küçük burjuva demokratlarının bir kanadını «yurt çıkarı»nın telifçi ve «gerçekçi» yorumu adına, kimi atak orta sermaye unsurlarıyla birlikte, tekelci sermayenin yanına itecektir. Tabii bu, küçük burjuva kitlelerin çıkarlarıyla tekelci sermaye çıkarları arasındaki bağdaşmazlığı ortadan kaldırmayacağından, ve tekelci sermayenin küçük burjuva çıkarlarını ihata edebilmekteki aczini gideremiyeceğinden, küçük burjuva demokratlarının bir başka kanadı küçük burjuvazi adına yine temelde kapitalizme karşı çıkmadan, kapitalizmin tekelci nitelikte tezahürleriyle «uğraşmaya» devam edecektir. Buna karşılık sürecin gerçek ve somut yönünün bilincine varan bir başka kanat, küçük burjuva kitlelerin gerçek çıkarlarının «yurt çıkarı» çerçevesinde aslında işçi sınıfının çıkarında mündemiç olduğunu görerek, işçi sınıfı hareketinin yanında yer alacaktır.

Ne ki bu zamanla, kendiliğinden olacak birşey değildir. Sahiden gerçekleşip gerçekleşmiyeceği ve ne ölçüde gerçekleşebileceği, doğrudan doğruya işçi sınıfı hareketinin örgütlü gücünün gelişmesine ve işçi sınıfı hareketi adına izlenecek tutarlı siyasetlere bağlıdır.

Dış borçlar dışa bağımlılığın aynasıdır

Uluslararası Finans Kapitalin, sömürü ağı içerisine alınarak, geri bıraktırılan Türkiye'de, yerli Finans Kapitalin sırtını dayadığı, güç ve destek aldığı iki emperyalist mihrakın etkileri, toplumun ve ekonominin her kesiminde açık ve seçik bir şekilde duyulagelmektedir. Bu emperyalist mihrakların birincisi, aynı zamanda emperyalist dünyanın da başını çeken ve 2. Dünya Savaşından sonra ülkemizi, özellikle politik ve askeri bakımdan kendisine bağımlı kılan A.B.D. Emperyalizmi, diğeri ise, son yıllarda Orta Doğu ülkelerinde etkinliğini arttırmağa çalışan ve Türkiye'yi daha çok ekonomik anlamda etkiyen Alman Emperyalizmi'dir. «Ekonomik ve askeri yardımlar»la egemenliğini sürdürmeğe çalışan ABD Emperyalizmi'nin karşısın da, Hans Amca, gücünü ve etkinliğini Ortak Pazar yoluyla, Türkiye ithalât ve ihracatındaki belirgin yeri ve payıyla arttırma gayretindedir. Bununla beraber, Türkiye'ye verilen yabancı kaynaklı krediler içerisinde, Hans Amca'nın payı, hiç te küçümsenemeyecek boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Türkiye'nin bağımlılığı ve bu bağımlılığın yönü biraz da dış borçlarım incelenmesinden ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'nin, 30.9.1972 tarihi itibariyle, dövizle ödenecek dış borçlarına göz attığımızda şöyle bir durumla karşı karşıya kalıyoruz:

Tablo I'e göre, 30.9.1972 tarihi itibariyle, Türkiye'nin yabancı ülkelere dövizle ödenecek dış borçları içinde, A.B.D. Emperyalizmi'nin payı %51.7 ve Alman Emperyalizmi'nin payı ise %21.5 tir. Borç ve faizler bir arada alındığında, A.B.D. Emperyalizmi'nin payı %54.1 ve Alman Emperyalizmi'nin payı ise %20.7 olmaktadır.

TABLO I

YABANCI ÜLKELER DÖVİZ ÖDENECEK DIŞ BORÇLARIN DAGILIMI (30-9-1972 — Milyon dolar)

Yabancı ülke	Borç	Borç yüzdesi	Faiz	Faiz yüzdesi	Borç+faiz	Borç+faiz yüzdesi
A.B.D	1.069.9	51.7	470.5	60.7	1.540.4	54.1
Almanya	445.2	21.5	143.3	18.5	588.5	20.7
İngiltere	152.2	7.3	40.5	5.2	192.7	6.8
Diğerleri	403.0	19.5	120.9	15.6	523.9	18.4
Toplam	2.070.3	100.0	775.2	100.0	2.845.5	100.0

(Kaynak: Türkiye yıllığı. 1973 T.C. Başbakanlık Basın - Yayın Genel Müdürlüğü, Koordinasyon ve Araştırma Dairesi, sayfa: 255)

Yıllık dış borç ödemeleri, döviz gelirlerine bağlı olduğundan, bu ödemelerle İhracat değerlerini karşılaştırmada büyük yarar vardır. Nitekim, Tablo II. de bu maksatla hazırlanmış bulunmaktadır.

Tablo II, 1960 - 1972 yılları arasında, dış borç ödemelerinin toplam İhracata oranının %24.6 ile %39.8 değerleri arasında değiştiğini gösteriyor. Aynı yıllar içerisinde dış borç ödemeleri %261.5 artarken, toplam ihracat değerindeki artış %161.9 olmuştur. Tablo I. ve Tablo II. de verilen değerler, Türkiye'nin uluslararası kapitalizmin sömürü ağı içinde bulunduğunu, bağımsız bir ekonomi ve dolayısıyla bağımsız bir siyasetin ülkemiz için sözkonusu olmadığını açıkça ortaya koyuyor. Bir yandan A.B.D. Emperyalizmi, diğer yandan Alman Emperyalizmi, ülkemizi bağımlı kılmış ve gerçek bir kalkınma ve sanayileşmeyi de engellemiş, önlemiş bulunmaktadır. Ülkemiz, her geçen yıl, giderek artan bir ölçüde yatırıma ayırabileceği kaynak ve fonları dış borç ödemelerine ayırmak zorunluğuyla karşı karşıya bırakılırken yerli Finans kapital bu kaynak transferinde aracı rolü oynamaktadır.

TABLO II.

DIŞ BORÇ ÖDEMELERİ VE İHRACAT GELİRLERİ (Mil. Dolar)

Yıllar	Dış Borç Ödemeleri	Toplam İhracat	Dış Borç Ödemeleri: Toplam İhracat
1960	92.4	320.7	% 28.8
1961	132.0	347.1	38.0
1962	132.4	381.2	34.7
1963	145.1	368.1	39.8
1964	141.1	410.8	34.3
1965	172.2	464.0	37.1
1966	146.1	490.0	29.8
1967	128.8	522.6	24.6
1968	128.5	496.4	25.9
1969	145.9	536.8	27.2
1970	199.6	588.5	33.9
1971	190.6	676.5	28.2
1972	334.0	840.0	39.8
Artış	% 261.5	% 161.9	

(Kaynak: a.g.e. s. 256)

Hür Yayınevi sunar

İnsan nasıl insan oldu?

(Yeni çıktı, iki cilt, 40 lira)

Engels'e göre tabiatın diyalektiği

(2. Baskı, 7.5 lira)

P. K. 1222 - İstanbul

Halk sektörü, tekelci sermaye ve sendikalar

Önce CHP seçim bildirgelerinde, daha sonra da Hükümet programında, «Halk Sektörü» önemli bir yer tutuyor, adeta «düzen değişikliği»nin ve «sömürü düzenine son verme»nin bir aracı olarak öneriliyor ve savunuluyordu. Kimse halk Sektörü'nün ne olduğunu, nasıl işleyeceğini açık seçik ortaya koyamıyordu ama, bir üçüncü sektör olarak tanıtılan halk sektörü tartışmaları devam ediyordu. Önce tekelci sermaye, «küçük tasarrufların biraraya getirilmesiyle ve devletin de himayesiyle kurulacak bir üretim birimi» şeklinde anladığı halk sektörü'ne açıklık getirilmesini, tanımlanmasını istedi. «Nasıl olsa lâfta kalır» diye düşünerek ve halk sektörünün işlemeyeceğini, bir seçim vaadinden ibaret kalacağını, gerçekleştirilse dahi kısa zamanda büyük sermayenin egemenliği ve denetimi altına gireceğini veya, göstermelik kalarak batacağını hesapladı ve Hükümete saldırılarını başka noktalarda yoğunlaştırdı. Ancak, geçtiğimiz günler içinde, hükümetin halk sektörü'nü gerçekleştirmekte kararlı olduğu ve halk sektörü için gerçek bir tanım, bir temel, en önemlisi de sermaye kaynağı aradığı ortaya çıktı.

Tekelcilerin ve sözcülerinin halk sektörü'ne saldırıları ve eleştirileri böylece yoğunlaştı. Sermayenin ağır topları hükümetin ekonomik kararlarındaki ve ekonomik eğilimlerindeki «belirsizliği» eleştirirken, özellikle halk sektörü üzerinde duruyorlardı. Sermayenin en büyük örgütü olan Türkiye Odalar Birliği'nin Başkanı Sezal Dıblan «Halk sektörünün iktisat dilinde yeri yoktur. Hiçbir medeni ve hür ve demokratik ülkede uygulaması görülmemiştir» derken, sosyal demokrat görünümlü eski İstanbul Sanayi Odası Başkanı Ertuğrul Soysal «Halk sektörü romantik bir hayaldir» diyor ve böyle romantik hayaller uğruna özel sektörün en dinamik kesiminin ürkütülmemesi gerektiğini imâ ediyordu. Tekelci sermayenin kesin hakimiyetinde olan Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği'nin Başkanı Feyyaz Berker, «Ecevit hükümetinin halk sektöründen vazgeçmesini, yeni bir ekonomik yol bulmasını» isterken, büyük sermaye, sözde bilimsel seminerler düzenletiyor, konferanslar verdiriyor ve Halk sektörünün geçersizliği, ekonomik bir temele oturmadığı belirtiliyordu.

Neydi sermayenin telaşı? Önceleri halk sektörünü fazla ciddiye almamış olan büyük sermaye, bugün de, bir üçüncü sektörün oluşmayacağını, bu yolla düzenin falan değişmeyeceğini ve halk sektörünün gerçekten de romantik bir hayal olduğunu bilmekteydi. Gelgelelim hükümet bir süreden beri halk sektörünü oluşturmak ve güçlendirmek için tedbirler ve projeler peşindeydi. Bu tedbirlerden ilki, sanayicinin çok işine gelen orta vadeli kredilerin kısılarak halk sektörüne yöneltilmesi olmuştu. Özel sektör kredi tıkanıklığı olduğu feryatları koparırken, gerekçe olarak halk sektörünü ve kredilerin bu sektöre tercihli olarak kaydırılmasını ileri sürüyordu. Öte yandan son yılarda, en gereksiz projeleri için, hattâ bazan hiç bir zaman gerçekleştirmek niyetinde olmadığı düzmece yatırım projeleri için milyonlarca liralık *teşvik* alabilmiş, teşviklerden en geniş ölçüde yararlanmış olan özel sektör, teşviklerin büyük ölçüde halk sektörüne kaydırılacağından endişeliydi. Belki daha da önemlisi, kendisi de halk sektörüne bir temel bir içerik aramakta olan hükümet, kooperatiflerin ve sendikaların kaynakları yanında, İYAK (İşçi yardımlaşma Kurumu), MEYAK (Memur yardımlaşma kurumu) gibi gerçekten büyük parasal imkânlara sahip bulunacak yeni kuruluşları belki SSK ile de birlikte tek bir kuruluşta toplamak ve bu kuruluşun dev sermaye imkânından yararlanmak niyetindeydi. Halk sektörü, başta düşünüldüğü gibi, işçilerin, orta halli vatandaşın birkaç bin liralık tasarruflarıyla kurulamayacağına göre, tek gerçekçi ve ciddi kaynak da bu oluyordu. Özel sektör ise Ecevit'in ilan ettiği «tekelcileri yıkma değil de kuşatma politikası»nın bir adımını görüyordu olan bitenlerde.

Tam bu sıralarda DİSK Genel Başkanı Türkler, DİSK sendikalarından Halk sektörünü desteklemelerini isteyince, tartışma bu defa yeni bir yola girdi. Sermaye kendi sorununu ve halk sektörü karşısındaki durumunu tartışadursun, işçi kesiminde de halk sektörü tartışmaları yoğunlaştı.

Önümüzdeki günlerde «halk sektörü» uygulaması sendika ve işçi çevreleri için önem kazanacağı ve işçi sınıfını uyutup sendika ağalığını güçlendirecek bir yapıya büründürülmek isteneceğe benziyor.

Halk sektörü bir masaldır

Başlangıçta içi boş bir slogan olarak yorumlanan ve bu yüzden de önemsenmeyen «halk sektörü» konusu CHP tarafından ete kemiğe büründürülmek isteniyor. CHP, halk sektörü adını taktığı sermaye organizasyonu için yaptığı kaynak yoklamalarının çoğu boş çıkınca, son umut olarak sendikaların elinde biriken fonlara yöneldi. Ayrıca İYAK, MEYAK, SSK gibi emekçilerin sosyal güvenlik kurumlarının elindeki fonlar da aynı amaca yönelik olarak kullanılmak isteniyor. Girişimler tekelci sermaye kanadında telaş, sendika çevrelerinde ise kaynaşmalara yol açtı. Girişimlerin ciddiyeti ve gelişmesi ne olursa olsun apaçık ortada olan bir gerçek var: Halk sektörü, ortaya atanların da ne olduğunu bilmediği, boş bir hayal, eski bir masaldır. Önemli olan işçi sınıfının sermayedar sınıfa karşı oluşturduğu maddî birikimin, işçi sınıfını uyutma aracı olarak kullanılmasının önlenip önlenemeyeceğidir. Sorun budur ve bütün boyutlarıyla sergilenmelidir.

Halk sektörünün ne olduğunu kavrayabilmek ve sonuçlarını doğru belirleyebilmek için, halk sektörü fikrini ve uygulamasını doğuran görüşe kısaca bakmamız gerekir. Halk sektörü, Türkiye koşullarında doğmuş ve bu koşullar içinde gelişen bir sosyal demokrat çizgisinin ürünüdür.

Genel olarak sosyal demokrasi, kapitalist sistem içindeki sınıf çelişkilerini nisbeten yumuşatmaya ve kapitalizmin uzun vadeli çıkarlarını gözetmeye yarayan bir uygulamadır. Sosyal demokrasi ne bir dünya görüşü ne de bir üretim tarzıdır. Sosyal demokrasi kapitalizmden bağımsız, farklı bir ekonomik sistem değildir, Sadece, kapitalizmin belli bir iktisadî - sosyal politikasıdır.

Türkiye'de, CHP, geçirdiği değişimlerden sonra, Ecevit yönetiminde sosyal demokrat bir nitelik kazanmıştır. Ancak CHP'nin sosyal demokrasi anlayışı, Türkiye'nin sosyal yapısından, bu yapının nisbî geriliğinden kapitalizm öncesi sömürü biçimlerinin halâ devam etmesinden, tekelciliğin bu ülkel sömürü biçimleriyle içiçe olmasından ve çeşitli özel durumlardan etkilenerek, klasik sosyal demokrasi sınırlarını yeryer zorlamakta ve Batı sosyal demokrasisinden farklılıklar göstermektedir.

Avrupadaki sosyal demokrat partiler, o ülkelerin tekelci sermayelerinin birer alternatif partisidirler ve işçi aristokratları tarafından işçi sınıfını kontrol etmeye uğraşırlar, Ülkemizdeki durum farklıdır. Azgın tekelci gidiş son yıllarda sömürüyü bütün bütün arttırmış, sınıf çelişkilerini yoğunlaştırmıştır, Dikkat edilecek olursa, Ecevit'in partiyi kazanması ve CHP'nin bu ölçüde güçlenmesi anti - demokratik ve tekelleşmenin hızlandığı bir döneme rastlar. Aynı dönemde keskinleşen çelişkilerde, küçük burjuvazinin ve tekel dışı burjuvazinin ekonomik ve demokratik istekleri, anti - monopolist (tekelciliğe karşı) bir biçimde belirmiş ve CHP bu çelişkilerinin ve çıkarların sözcüsü olarak Batı sosyal demokratlarına göre daha radikal bir kimlik kazanmıştır,

Gelişmiş kapitalist ülkelerde, sınıf çelişkilerini yumuşatma politikasının aracı olan sosyal demokrat uygulamaların tümü, Türkiye'nin koşullarında geçerli olamayacağından, CHP, kendi sosyal demokrasi anlayışı çerçevesinde bir yandan sınıf çelişkilerini yumuşatacak ve kendi deyimleriyle «sosyal barışı» sağlayacak, öte yandan da temsil ettiği küçük burjuvazi, tekel dışı burjuvazi kesimlerinin özlem ve çıkarlarına cevap verecek yeni uygulamalar aramaktadır. Bu uygulamalardan biri Halk sektörü şeklinde ortaya çıkmıştır.

Halk Sektörünün Çıkmazı

Halk sektörü, ülkemizin şartlarında sınıf çelişkilerini yumuşatmayı amaçlamaktadır, Öte yandan Halk sektörünün hükümet tarafından, tekelci sermayenin gelişimi karşısında bir barıkat sektör olarak düşünüldüğünü söyleyebiliriz, Ama istemek ve düşünmek yeterli midir? Kurulacak halk sektörü, tekelci gidişin karşısında barikat olabilecek midir? Sınıf çelişkilerini yumuşatabilecek midir? Ayrıca, halk sektörünün, neyi ne kadar gerçekleştirebileceği ikinci önemli noktadır.

Halk sektörü —anlaşılan— iki belli başlı alanda (ve biçimde) ortaya çıkacak. a) Üretim ve tüketim kooperatifleri şeklinde. b) Sınai yatırımlar şeklinde,

a) Üretim ve tüketim kooperatiflerinin halk sektörü biçiminde kurulması, sadece aracı kârını azaltacak ve fiyat artışlarının hızını bir ölçüde ve belli li kesimlerde yavaşlatacaktır, Köylünün, küçük üreticinin ürününün değerlendirilmesi, veya ekim - kredi - makina problemi nin bir ölçüde çözülmesi için yararlı olabilecek üretim kooperatifleri kapitalist düzende kalmdığı sürece fazla başarılı uygulamalar olmayacaktır. Olsa olsa örgütsüz köylülerin bir kısmını nisbeten örgütlenmeğe yaklaştıracaktır. Tüketim kooperatifleri ise daha çok tekelci sermayenin ithal ettiği veya ürettiği ihtiyaç maddeleriyle, yiyecek satan ve aracı kârını azaltan kurumlar olacaktır. Türkiye'de yaygınlaşma imkânı az olan üretim ve tüketim kooperatifleri, pahalılığa karşı yüzeysel, geçici ,etkisiz çabalar olmaktan öteye gidemez. Hele taksit vb. uygulayarak tekelci burjuvazinin ürettiği metaları satacak olursa, aracıya zarar veren ama tekelci sermayeye zarar vermeyen yeni pazarlar açılmış olacak, gene aracı kârı azaltılarak, bir kısım tarım ürünlerinin sanayiciye veya ihracatçıya belki de daha örgütlü biçimde ulaşması sağlanacaktır.

b) Sanayi yatırımlarıyla kurulacak halk sektörüne gelince, bu alandaki başlıca emekçi tasarrufları kaynağı, yurt dışındaki işçilerimizin biriktirip yabancı bankalarda sakladıkları tasarruflardır. Bir defa dışarıdaki işçilerimizin güvenip paralarını göndereceklerî şüphelidir. İkincisi yurt dışında çalışan işçilerin çoğuf, yurda döndüklerinde büyük bir bir şirketin herhangi bir hissedarı olmaktan çok, bir tezgâyurt dışında çalışan işçilerin çoğu, yurda döndüklerinde büyük bir şirketin herhangi bir hissedarı olmaktan çok, bir tezgâhın, minibüsün, traktörün, apartmanın sahibi olmayı istemekte dirler.

Dışardaki işçilerimiz bu konuda o kadar ihtiyatlıdırlar ki, örneğin Vehbi Koç ve benzerleri bile dışarıdaki işçi tasarruflarını kendi yatırımlarına, «halka açılma»larına doğru çekememişlerdir.

Geriye halk sektörü için içerdeki küçük tasarruflar kalmaktadır. Bunlar genellikle küçük burjuva tasarruflarıdır. Bu gibi tasarruflardan önemli bir kısmı bankalarda, tekelci sermayenin emrindedir. Diğer önemli bir kısmı ise hisse senedi ve tahvil olarak gene finans kapitalin hizmetinde ve de kontrolündedir,

Aslında bütün bu çıkmazları, «Halk sektörü»nü gerçekleştirmeyi amaçlayan CHP ve Hükümet de görmektedir. O zaman yeni kaynaklar, yeni alternatifler aranması gereği ortaya çıkmıştır. Hükümet Halk sektörünü «romantik hayal» olmaktan çıkarmanın yolunun kaynak bulmak olduğunu görmüştür. Tek önemli imkân, İYAK, MEYAK, ve Sendikaların çeşitli fonları olarak görünmektedir. Bu sosyal yardım kuruluşları ve Sendikalar aynı zamanda yatırım yapabilen kuruluşlar olarak düşünülmüşlerdir. İşte bu kuruluşlar gerçekleşir ve imkânları halk sektörü doğrultusunda seferber edilebilirse belki birkaç işletmenin «halk sektörü» statüsünde kurulması mümkün olabilir, Son günlerde bu nokta önem kazanmıştır.

Böylece, bir yandan düzeni değiştirmeden, kapitalist sistem içinde sınıf çelişkilerinin yumuşatılmasının bir yolu, öte yandan da azgın tekelci gelişme ve tekelci sermayenin kesin egemenliği karşısında bu gelişmeyi kıs şatmasının ve egemenliği tekel dışı burjuvazi, küçük burjuvazi lehine törpülemenin bir yolu olarak önerilen halk sektörü, bu gün yeni bir aşamaya gelmiştir. Sendikalara ve sosyal güvenlik kurumlarına el atma aşamasına... Bunun işçi sınıfı açısından sonuçları ne olabilir? Bir hayalden, bir masaldan elbette sonuçlar doğuramayacak olan halk sektörü, işçi sınıfını uyutmada bir formül olarak kullanılabilir mi? Önümüzdeki günlerin gelişmeleri içinde konuya yeniden döneceğiz.